Europos LIETUVIS

Nr. 43 (2228) Londonas ir Vilnius, 1992 m. lapkričio 5 d. XLVI

DIENOS AKTUALIJA

SEIMO RINKIMAI: SĄJŪDIS PRALAIMĖJO, LIBERALŲ NELIKO, Į VALDŽIĄ SUGRĮŽTA BUVĘ KOMUNISTAI

Sekmadienio vakarą atmosfera pradėjo kaisti, kai autoritetingi užsienio sociologai pareiškė prognozę, jog proporcinėje sistemoje apie 40 proc. vietų paima Demokratinė darbo partija, vadovaujama Algirdo Brazausko. Suskaičiavus proporcinius balsus, pasirodė, kad darbiečiai gavo net 44,4 proc. balsų arba 34 vietas iš 70!

Televizijos laidoje dalyvavę sąjūdininkai dar bandė sakyti, kad mažoritarinėje sistemoje būsią kitaip, tačiau rinkimų komisija, skaičiuojanti balsus, pranešinėjo vis naujesnes sensacijas. Pirmame ture 10 iš 14 kandidatų, laimėjusių iš karto, priklauso LDDP. Likę keturi yra po vieną iš Sąjūdžio, Socialdemokratų, Tautininkų ir Lenkų sąjungos. Net Kaune nė vienam sąjūdininkui nepavyko laimėti iš pirmo karto. LDDP lyderis A. Brazauskas Kaišiadoryse tiesiog sutriuškino buvusį premjerą G. Vagnorių, Sąjūdžio koalicijos trečiąjį numerį.

Kitose 57 apygardose į antrą turą pateko net 50 LDDP narių, iš kurių 30-35 turėtų laimėti be didelio vargo, nes iki Seimo deputato mandato pirmajame ture jiems tetrūko po 1-5 proc., o jų varžovai yra smarkiai atsilikę.

Tad jau dabar politiniai apžvalgininkai prognozuoja, jog absoliučią daugumą Seime turės Demokratinė darbo partija, kuri bus pajėgi suformuoti savo Vyriausybę.

Sąjūdis proporcinėje sistemoje gavo tik 20,96 proc. balsų, jų sąjungininkai iš Krikščionių demokratų, Demokratų, Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos gavo 12,43 proc. balsų. Socialdemokratai surinko 6,05 proc. Proporcinę sistemą dar įveikė Lenkų sąjunga.

Kitos partijos ir judėjimai neįveikė 4 proc. barjero. Naujajame Seime nebus nė vieno liberalo, kurių vienų programa buvo grynai kapitalistinė, nė vieno centristo, žadėjusio tapti trečiąja jėga, nė vieno nuosaikiojo, tautos pažangiečio ir t. t. ir pan.

Į Seimą nepateko tokie politikai kaip K. Motieka, J. Tamulis, M. Laurinkus, V. Plečkaitis, E. Gentvilas, Z. Vaišvila, P. Vaitiekūnas, A. Leščinskas, atrodo, nepateks ir R. Ozolas bei daugybė kitų nuosaikių ir pragmatiškų žmonių.

Kas atsitiko su Lietuva?

A. Brazauskas pirmoje po rinkimų preskonferencijoje.

V. Landsbergis balsuoja. ELTOS nuotr.

Lietuva pasirinko vieną iš dviejų socializmo modelių - LDDP, o ne Sąjūdžio, bet vis dėlto skurdo kelią.

Buvęs Parlamento spikeris E. Gentvilas, taip pat pralaimėjęs rinkimus, interviu "Lietuvos rytui" pastebėjo, jog tai, ką jis vadinęs politiniu daltonizmu, pasirodė esą realybė: "yra tik dvi spalvos - raudona ir balta". Jo nuomone, V. Landsbergio kalbos ne atspindėjo, o kūrė tokias nuotaikas visuomenėje. Sąjūdis tikėjosi, esant dviems poliams laimėti prieš LDDP, o centristinių jėgų formavimasis buvo žlugdomas, Sąjūdis gavo tiek, kiek galėjo gauti, o centristų ir liberalų balsus nusinešė LDDP.

Premjeras A. Abišala interviu "Respublikai" pastebėjo, kad tendencijos liūdnos, ir, ko gero, suprantamos". "Man regis, sakė jis žurnalistui, daugumą Lietuvos politikų, tarp jų ir aš, neįvertinome žmonių nuovargio, noro susitvarkyti."

Kiti Sąjūdžio politikai vis dar tebekaltina ne save, o kitus. Žaliųjų partijos atstovė E. Ignatavičienė užsipuolė Lietuvos piliečius - lenkus ir rusus - nes jie, jos nuomone, nulėmę LDDP pergalę. Dar kiti kaltino Rusiją. Niekas nenorėjo matyti pagrindinių Sąjūdžio klaidų - nekompetetingų, nesimpatiškų žmonių skyrimas, į aukščiausius valstybės postus, skubotas bealternatyvinis kolūkių išdraskymas, siaubinga mokesčių ir akcizų politika ir pan.

AT pirmininkas V. Landsbergis preskonferencijoje pirmadienį atrodė sutrikęs. Jis pasakė, kad "turimi rinkimų rezultatai vieną dalyką rodo labai aiškiai - fiksuojama LDDP sėkmė".

LDDP lyderis A. Brazauskas interviu spaudai pažymėjo, kad "jokio "valymo" daryti nesirengia". Jo nuomone, "tauta visada teisi. Vien dėl to, kad rezultatai ne tokie, kaip norėta, pradėti ieškoti kaltų - tai stalinizmo filosofijos atrajojimas". A. Brazauskas siūlo kitoms Lietuvos politinėms jėgoms, tarp jų ir Sąjūdžiui sudaryti didžiąją koaliciją.

Kaip pasikeis situacija Lietuvoje?

LDDP pačiai rinkimų rezultatai buvo netikėti. Ji ruošėsi būti tik stipriausia opozicinė partija ir neturi realios veiksmų programos, kuri, kaip, beje, ir Sąjūdžio programa, yra aiškiai socialistinė.

Anot A. Abišalos, "jai teks plūktis su tomis pačiomis problemomis, kaip ir bet kuriai Vyriausybei (. . .) Jie žada ir bandys gydyti ūkį laikinomis priemonėmis, kurios galų gale vis tiek atsigręš prieš žmones".

Yra dar vienas momentas, kuris neramina. Ar susitaikys Sąjūdis ir kitos jį remiančios jėgos su buvusių komunistų sugrįžimu į valdžią? Ne paslaptis, kad Krašto apsaugoje, SKAT'e, V. Landsbergio apsaugoje, Šaulių sąjungoje komunistams simpatijų jaučiančių nėra, o nekenčiančių yra daug. Ar galimas karinis pučas? Ši problema visuomenėje tebėra svarstoma.

Viena šiandien tapo aišku: kalbėjimas tautos vardu yra baisiai pavojingas dalykas. Lietuvių tauta yra labai nepastovi, ypač kai gyvenimas smarkiai pablogėja.

Rimas Užpelkis

LIETUVOJE IŠRINKTI KOMUNISTAI

Stebėtinoje rinkimų pergalėje buvusi Lietuvos komunistų partija praėjusio sekmadienio rinkimuose iškilo kaip stipriausia partija, kuri surinko dvigubai tiek balsų, kiek surinko pono V.Landsbergio vadovaujamas Sąjūdis.

Pagal turimus rezultatus LDDP, kaip komunistų partija vadinasi dabar, surinko daugiau kaip 40% balsų. V. Landsbergio partija surinko apie 20% pirmuose postsovietiniuose rinkimuose.

Parama Sąjūdžiui sugriuvo, dėl esančios ekonominės krizės krašte ir dėl politinių nesutikimų viduje, o tai susilpnino partiją, kuri, taip pat reiškia judėjimą, kuris buvo prieš nepriklausomybės atgavimą masiškai remiamas. Maždaug trečdalis Lietuvos fabrikų užsidarė, kuro pristatymas yra desperatiška žemas, o ilga ir karšta vasara sunaikino daug derliaus.

Algirdas Brazauskas, LDDP lyderis, prisipažino, jog jis tokios aiškios pergalės nesitikėjo. "Tai buvo man siurprizas", - jis pasakė. "Žmonės parėmė realią nuosaikiųjų jėgą".

Ponas A. Brazauskas pasakė, kad jis įves Lietuvos pinigus, bet stengsis palengvinti Tarptautinio Valiutos Fondo reikalavimus. Jis taip pat pažymėjo, jog jis bandys iš Rusijos gauti energiją ne pasaulinėmis kainomis, kuriomis Lietuva yra priversta mokėti dabar, bet kiek pigesnėmis kainomis.

Ponas A. Brazauskas, kuris buvo Lietuvos komunistų partijos lyderis Sovietų Sąjungos pabaigos eroje, jau seniai yra populiarus.

Kai pagaliau buvo paskelbta nepriklausomybė, prieš praėjusių metų rugsėjo perversmą, ponas A. Brazauskas ir jo partija pasitraukė į užkulisius. Bet chaosas ir abejonės dėl nepriklausomybės grąžino jį atgal.

Steve'as Cranskowas
"The Independent", 921027

UŽSIENIO SPAUDOS KOMENTARAI

LIETUVOS SENOJI GVARDIJA PIRMAUJA RINKIMUOSE

Algirdas Brazauskas, buvęs komunistų lyderis, vakar Parlameno rinkimuose savo nugalėtiems varžovams, Vytauto Landsbergio vadovaujamam Sąjūdžiui, pasiūlė koaliciją. Ponas A. Brazauskas pasakė, jog jo LDDP "nieko neišskirs, kurie vakar buvo mūsų varžovai".

V. Landsbergis pasakė, kad jis neabejoja, kad tokia koalicija yra galima ir kad "demokratija reikalauja stiprios opozicijos". Nebuvo aišku, ar maža Socialdemokratų partija sudarys koaliciją su buvusiais komunistais. Vadovaujantis socialdemokratas pareiškė, jog jis bijo, jog demokratinė socialistinė vyriausybė bus spaudžiama dešiniojo sparno demonstracijomis ir galbūt sukarintų formuočių smurtu. Žmonės išrinko A. Brazauską vildamiesi ekonominių stebuklų, bet jeigu pragyvenimo lygis pablogės, jie kaltins A. Brazauską, kaip jie anksčiau kaltino V. Landsbergį.

Pagal preliminarinius rezultatus, LDDP laimėjo apie 44% proporcinio balsavimo sąrašuose, pagal kuriuos bus išrinkta pusę deputatų, ir 10 iš 14 rinkiminių apygardų pasiekė rezultatus pirmajame raunde. Sąjūdis laimėjo 18% (20% - *"EL"*), o jų sąjungininkai krikščionys demokratai 12,6%.

Rezultatas nustebino ir pačią LDDP, kuri išstatė mažesnį kandidatų skaičių, negu dabar jiems reikia. Partijos centre jautėsi džiūgavimas ir nerimas. Prieš tris dienas ponas A. Brazauskas pasakė, jog jis socialistinės vyriausybės nenorėjo, nes "pastatytų kraštą priešpriešiais ir sukeltų neramumus", ir kad jis nekandidatuos į prezidentus. Tačiau vakar jis daugiau to nepakartojo.

Anatolis Lievenas iš Vilniaus.
"The Times" 92 10 27.

ĮVYKIAI LIETUVOJE

ELTA - specialiai "Europos lietuviui"

REFERENDUME PRITARTA LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJOS PROJEKTUI

Spalio 25-oji, tikriausiai, nuo šiol bus švenčiama kaip Respublikos Konstitucijos diena. Jos projektui sekmadienį vykusiame referendume pritarė 55 procentai rinkimų teisę turinčių Lietuvos Respublikos piliečių.

Konstitucija susideda iš preambulės, devynių skirsnių ir 154 straipsnių.

Vėl įvedama Respublikos Prezidento institucija. Prezidentas yra valstybės vadovas. Su Seimo pritarimu jis skiria Ministrą pirmininką, paveda jam sudaryti vyriausybę ir tvirtina jos sudėtį.

Prezidentas gali skelbti pirmalaikius Seimo rinkimus dviem atvejais. Pirmas: jeigu Seimas per 30 dienų nuo pateikimo nepriėmė sprendimo dėl naujos vyriausybės programos arba nuo vyriausybės programos pirmojo pateikimo per 60 dienų du kartus iš eilės nepritarė vyriausybės programai. Antras: vyriausybės siūlymu, jeigu Seimas reiškia nepasitikėjimą vyriausybei. Bet šiuo atveju Seimas 3/5 visų Seimo narių dauguma gali paskelbti pirmalaikius Prezidento rinkimus.

Respublikos Prezidentas gali būti prieš laiką pašalintas iš pareigų tik šiurkščiai pažeidęs konstituciją arba sulaužęs priesaiką, taip pat paaiškėjus, jog padarytas nusikaltimas. Jo pašalinimo iš pareigų klausimą sprendžia Seimas apkaltos proceso (impyčmento).

VYTAUTAS LANDSBERGIS: MŪSŲ OPOZICIJA BUS KONSTRUKTYVI

Kitą dieną po rinkimų vykusioje spaudos konferencijoje Vytautas Landsbergis pasveikino Demokratinę darbo partiją su "mokėjimu politikuoti ir daugelio rinkėjų jai parodytu pasitikėjimu".

Dabar matome naują Lietuvos Nepriklausomybės kelio etapą su naujai išdėstyta atsakomybe, sakė jis. kokios bebūtų proporcijos Lietuvos Seime, jos bus aiškiai kitokios, negu Aukščiausiojoje Taryboje.

Su dideliu susirūpinimu Vytautas Landsbergis kalbėjo apie susitarimus su Rusija dėl kariuomenės išvedimo. Jų turi būti besąlygiškai laikomąsi, sakė jis, ir LDDP pozicija šiuo klausimu, jos atsakomybė turi istorinę reikšmę ir Lietuvai, ir Baltijos regionui, ir galbūt Europai.

Tą pačią dieną LDDP išplatino pareiškimą, kuriame užtikrino, kad jos deputatai Seime nuosekliai tęs Lietuvos valstybingumo įtvirtinimo procesą. Mes reikalausime nedelsiant išvesti buvusią sovietų armiją ir atlyginti nuostuolius Lietuvai, sakoma jame.

Kiek vėliau Vytautas Landsbergis pasakė, kad Sąjūdžio koalicija ir kitos dešiniosios partijos sudarys opoziciją naujai parlamento daugumai. Bet tai bus konstruktyvi opozicija, pabrėžė jis. Ypatinga priežiūra bus dėl kariuomenės išvedimo ir nesijungimo į postsovietines ekonomines sąjungas.

B. JELCINAS SUSTABDĖ PASITRAUKIMĄ IŠ PABALTIJO

Vakar prezidentas Jelcinas atidėjo Rusijos kariuomenės pasitraukimą iš Baltijos kraštų, nurodydamas kaip priežastį, turimą rūpestį dėl tuose kraštuose gyvenančių rusų teisių.

"Prezidento nutarimas siejasi su turimu giliu rūpesčiu dėl rusų gyventojų tuose kraštuose daugkartinių teisių pažeidimu", - pranešė TASS ir pridėjo, jog kariuomenės išvedimo reikalu bus tariamasi tiktai po to, kai bus pasirašytas Rusijos karių ir jų šeimų teisių susitarimas.

Praėjusią savaitę Maskvos vyriausybė pranešė, jog ji laikinai sustabdo pasitraukimą. Tada ji paminėjo labiau natūralią priežastį, sugrįžtančių karių apgyvendinimo sunkumai.

Vilnius. Vytautas Landsbergis, Sąjūdžio pirmininkas, kuris pralaimėjo rinkimus, vakar atsisveikino su išeinančiu parlamentu. Daugelio vakariečių akyse laikomas kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės nuo Maskvos "formuotoju", jis pasakė: "Šio pastato vaizdas yra žinomas daugelio kraštų atmintyje kaip simbolis kovos už laisvę".

Anne McElvoy
iš Maskvos.
"The Times" 1992 10 30

PASKUTINIS AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS POSĖDIS

Jis įvyko spalio 29 d. ir į jį susirinko 102 iš esamų 138 deputatų. Prezidiumas pasiūlė svarstyti daugybę įstatymų, ką deputatas J. Tamulis įvertino "įvykiais mamutų kapinėse", motyvuodamas tuo, jog jau išrinktas naujas Seimas ir dabartiniams deputatams belieka skirstytis namo.

Vis dėlto įstatymai buvo svarstomi, ratifikuotos kelios sutartys su užsieniu, o AT pirmininkas V. Landsbergis savo kalboje apžvelgė visą šio Parlamento, atkūrusio krašto nepriklausomybę, kelią "Aukščiausioji Taryba buvo Lietuvos gynybos centras", sakė V. Landsbergis, pastebėjęs, kad Seimui teks toliau budėti Lietuvos išlaisvinime iš Sovietinės armijos buvimo darbe.

Aukščiausioji Taryba, priėmusi 302 įstatymus užleido vietą naujajam Seimui. Vakare premjeras A. Abišala pakvietė buvusius deputatus į banketą Svečių namuose, kuriuose apsistoja užsienio vadovai. Premjeras pasakė kalbą, kurioje apžvelgęs ideolologinius skirtumus, išreiškė viltis, kad kaip žmonės jie vis dėlto išliks pakantūs vieni kitiems.

Dviejų su puse metų AT veikla nueina į istoriją - daugelis buvusių deputatų niekada nebegrįš į politiką; dalis iš jų, ypač intelektualai, negalėjo prisitaikyti prie žiaurių ir kartais ne visai gražių politinių reikalavimų. Kiti nuėjo savo linkme ir nebeturės nieko bendro su politika, toliau plaukios savo vandenyse. Tačiau, regis, kad nei vieniems nei kitiems nebepavyks pergyventi 1990 m. kovo 11-osios nakties džiaugsmo ir 1991 m. sausio 13-osios skausmo. Lietuva tapo nepriklausoma valstybe - su politinėm ir ekonominėm negandom, kurias įveikti bus labai nelengva.

ELR

KAS SUDARYS MINISTRŲ KABINETĄ?

Beveik kas antram rinkimuose dalyvavusiam Lietuvos gyventojui palaikius LDDP, kas buvo netikėta ir pačiai partijai, jos sąraše per mažai pavardžių gautiems mandatams. Lietuvoje svarstoma, kas dirbs naujajame ministrų kabinete ir kituose valstybiniuose postuose.

Jeigu prognozės pasitvirtintų, t.y. rinkėjai nepakeistų savo nuostatos, LDDP parlamente beveik visais atvejais turės Seimo sprendimus lemiančią daugumą. Tačiau nors apie Lietuvos vyriausybę Algirdas Brazauskas sakė, jog tokiu atveju LDDP sieks plataus koalicinio kabineto, iš kitų partijos atstovų nuomonių galima spręsti, jog LDDP būtų linkusi palikti dabartinę vyriausybę, neišvengiamai pakeitus tik minimalų skaičių ministrų, pirmiausia - užsienio reikalų.

Reikia pastebėti, jog pirmiausia savo norą toliau dirbti turės pareikšti pats ministrų kabinetas, o jo apsisprendimas kol kas nėra žinomas. Stebėtojų vertinimu, kol kas LDDP konsultuojasi su rinkimus pralaimėjusių Centro ir Tautos pažangos judėjimų atstovais, liberalais dėl vyriausybės formavimo. Taip pat svarsto galimus paremti kandidatus antrajame rinkimų ture. Mūsų žiniomis, kur neturi savų kandidatų, LDDP rems ne Sąjūdžio koalicijos narius. Sąjūdis gi tikisi, kad jam gali atitekti pirmame ture Centro judėjimui atiduoti balsai, ir kai kuriais atvejais gana ultimatyviai reikalauja viešo centristų pasisakymo Sąjūdžio naudai. Centro judėjimas dėl kitų jėgų rėmimo nuspręs spalio 30 d. tačiau atrodo, kad aiškiai nepasisakys nė už vieną. Kol nėra žinomi II turo rezultatai, sunku prognozuoti koalicijas Seime, vargu ar gali pernai suvažiavime socialdemokratai, nutarę nesijungti su komunistinėmis jėgomis - įeiti į koaliciją su LDDP.

Stebėtojų vertinimu, atsisakymas dirbti buvusios komunistų partijos suformuotoje vyriausybėje, tapatinant save su LDDP, yra suprantamas, tačiau pagrįstai gali būti laikomas Lietuvos rinkėjų nuomonės ignoravimu.

Jei laimėjusi partija, nerinktų savo lyderio parlamento pirmininku, būtų keista, juolab kad nėra aiškus prezidento rinkimų laikas. Algirdas Brazauskas viešai dar nėra pareiškęs savo apsisprendimo dėl kandidatavimo. Tapęs Seimo pirmininku, A. Brazauskas siūlytų vienu iš savo pavaduotojų... Vytautą Landsbergį. Sąjūdžio koalicija pirmame Seimo posėdyje ruošiasi kelti diesovietizacijos įstatymo problemą, kas stebėtojų vertinimu rodo, jod ji nesugebėjo įvertinti rinkėjų nuomonės šiuo klausimu.

Balsuotojų pasirinkimas, tačiau pakeis kai kurių politinių jėgų vadovus: liberalų lyderis Vytautas Radžvilas, yra pareiškęs, jog sąjungai pralaimėjus rinkimuose, jis atsistatydins artimiausiu laiku.

Nepatenkinti Sąjūdžio tarybos vadovybės veiklą sąjūdininkai siekia sušaukti suvažiavimą ir perrinkti tarybą.

Rita Miliūtė

DIDŽIOJO ŽMOGAUS ATMINIMUI

Vilniuje, Medalių galerijoje veikia medalių konkurso, skirto japonų diplomatui S. Ch. Sugihasai, darbų paroda. Šis japonas savo misijos Lietuvoje metu išgelbėjo beveik 6000 žydų tautybės žmonių gyvybes. Konkurse dalyvavo 12 autorių. Pirmoji premija paskirta R. Inčirauskui, antroji - P. Gintolui, trečioji - E. Dauguliui. Daugelyje darbų pastebimas labai įdomus lietuviškų hebrajiškų bei japoniškų ženklų, simbolių persipynimas, o kažkokia tyli skausminga įtampa puikiai atliepia ir mūsų dabarties situaciją, kai, stengdamiesi pabėgti nuo absurdiškai realios kasdienybės, vis atidžiau žvelgiame į savo praeitį, isiskaitome į Bibliją ar Rytų išminčių žodžius.

Kaip žinote, japonų diplomatas S. Sugihara išgelbėjo nuo hitlerininkų tūkstančius Lenkijos žydų, suteikęs jiems Japonijos įvažiavimo vizas.

ELR

SPALIO 17-OJI - Mindaugo vardadienis

Mindaugo vardas yra vienas seniausių Lietuvoje. Pirmą kartą jis minimas 1219 metais pasirašant taikos sutartį su Volyne. - Kraštas aprimo, - rodo metraštis, o Lietuva kartu su Mindaugo vardu išaugo į valstybinę stiprybę ir karalystės garbę.

Kiekvienas Lietuvos istorijos leidinys su pirmuoju valstybės gyvenimo puslapiu atskleidžia karaliaus Mindaugo nuopelnus tautai: valstybės įkūrėjas, naujos dvasingumo, kultūros epochos pradininkas, nepaprastai energingos ir veiklios diplomatijos kūrėjas.

Kuomet Europoje plito Tomo Akviniečio valstybės valdžios dieviškos prigimties teorija, Lietuva tapo karalyste, kurios valdovas buvo karalius Mindaugas.

Lietuva visada brangino ir savo sūnų vardais aukštino Mindaugo vardą. Nepriklausomybės atkūrimo metais vardas antrą sykį pražydo. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba Karaliaus Mindaugo karūnavimo dieną padarė Valstybės diena, valstybine šventė. Tai tvirtino ir garbingo istorinio turinio šventė, pati džiugiausia tautos diena.

Medininkuose, Vilniuje, visoje Lietuvoje kasmet pagerbiamas karalius Mindaugas. Kolegija rūpinasi pirmojo Nepriklausomybės atkūrimo dešimtmečio sąsaja su garbingu karaliaus Mindaugo vardu, didžiojo tautos paminklo valstybės įkūrėjui pastatymui Vilniuje, Katedros aikštėje.

Vytautas Bačkys
Karaliaus Mindaugo kolegijos sekretorius

SEPTYNIOS DIENOS

Rinkimai sapnų karalystėje?

Savaitraštis "Atgimimas" 10 26 pirmajame puslapyje spausdina R. Ozolo straipsnį "Rinkimai", kuriame jie įvertinti kaip "negeras sapnas" ir pavadinti tipiškais protesto rinkimais.

"Lietuvos piliečiai labai ramiai, oriai, bet nepaprastai gausiai atvyko į rinkimus ir taip pat ramiai pasakė: mes prieš vykdomą politiką...

Žmonės pasisakė prieš "Landsbergio politiką". Pasisakė nepaisydami ne tik asmenų, bet ir partijų: risdamasi žemyn nepritarimo lavina nušlavė visas partines subtilybes, ir liko tik Sąjūdis - LDDP...". "O gal taip ir turi būti? - klausiama straipsnyje, - gal Lietuva šitaip radikaliai, vienu ypu, išeina į modernių pasaulio dvipartinių valstybių gretas?"

Sveiko proto rezultatas

"Tiesa" iškart po rinkimų (10 27) skuba pasidžiaugti: "Laimėjo sveikas protas". Tai R. Geleževičiaus straipsnis.

"Spalio 25 d. rinkimai žymi naują gairę Lietuvos istorijoje. Tai - neigiamas verdiktas demagogijai politikoje ir nekompetencijai ekonomikoje". Papriekaištauta Sąjūdžiui, kad jo rinkimų kampanija iš esmės buvo pagrįsta daugiausia LDDP ir kitų politinių jėgų kritika, panaudojant tam net pornografijos elementus (turima omeny "Lietuvos aide" išspausdinta nuogos moters karikatūra), nors turbūt niekas visame pasaulyje tiek nedeklaravo didžiai moralios politikos svarbos". Savo ruožtu pabrėžta ori LDDP priešrinkiminė pozicija: A. Brazausko partijos ir jos lyderio politinės kultūros ir pagarbos žmogui, net jei jis galvoja kitaip".

Straipsnio pabaigoje išreiškiama viltis apie į Seimą patekusių politinių jėgų paslankumą, kompromisų siekimą tautos gerovės vardan. Mėginimai suartėti turėtų būti vertinami kaip politinio brandumo ženklas - rašoma laikraštyje.

Ne sapnai, ne sveikas protas, o šaltis

"Lietuvos aidas" prieš pat rinkimus (10 23) dar skelbė: "Įtemptai kovoja ne dešinė ir kairė. Tai tiesos ir apgaulės kova". "Apgaulės" pergalė S. Stomos straipsnyje (10 27) įvertinta pačiu pavadinimu: "Lietuvą neatspari šalčiui. Ar sušildys LDDP?".

"Demokratija turi daug blogybių,- rašoma straipsnyje,- kartais ji gali reikšti ir kvailių valdžią. Tačiau tik demokratijoje patys žmonės gali klysti ir po kiek laiko patys matyti savo klaidas". Kviečiame ruoštis ateičiai - būsimai idealizmo pergalei prieš dabar nugalėjusį pragmatiškumą. "Ir bus Lietuvoje šilta" - reziumuojama straipsnio pabaigoje.

Tame pačiame "Lietuvos aido" numeryje publikuojamas A. Pinočeto interviu duotas vienam Rusijos laikraščiui. Į korespondento klausimą, kaip jis vertinąs kalbas apie "tvirtos rankos" įvedimą Rusijoje, nes šalis pasiilgusi tvarkos, A. Pinočetas atsakė: "Jei norite pereiti prie rinkos , prie demokratijos laisvių, tai. . . kirskite katinui uodegą iš karto - vienu smūgiu! Na įsivaizduokite... pradėjome pjaustyti uodegą po gabaliuką. Juk katinas jums visą fizionomiją sudraskys. O kirsti vienu smūgiu - irgi žiauru, bet tada rezultatus pamatysite daug greičiau. Čilėje tam prireikė trejų - ketverių metų". Paralelėmis sugrįžus į Lietuvą, kur mūsų katinas jau beužsiropščiąs sostan, peršasi klausimas ar "Lietuvos aidas" atsitiktinai skelbia tokias publikacijas?

Rusų armija ir pokštai

"Lietuvos rytas" 10 28 skelbia susirūpinimą Rusijos armija Lietuvoje. "Lietuvos krašto apsaugos pareigūnai kol kas nesusiduria su akivaizdžiu Rusijos armijos delsimu išeiti iš Lietuvos, tačiau neatmeta prielaidos, kad netrukus kariškiai gali atsilikti nuo sutarto grafiko" - rašoma laikraštyje.

"Tai, kas vyko iki šiol, laikome grafiko vykdymu",- BNS korespondentui pasakė Stasys Knezys, Lietuvos vyriausybės įgaliotinis armijos išvedimui klausimais. Tačiau, pasak jo, stebina kai kurių dalinių delsimas pateikti atitinkamas paraiškas, pagal kurias kariškiams skiriamas transportas įrangai bei ginkluotei išgabenti".

Tame pačiame "Lietuvos ryto" numeryje rašoma apie naujai skambančias gaidas apytuščiuose Parlamento rūmuose. Vienas kitas prasilenkiantis deputatas kreipiasi - "drauge" ar net rusiškai - "tovarišč". Tik šis pokštas, kaip nurodoma laikraštyje, skirtingai ištariamas - vienų su ironija, kitų - su beviltiška pagieža.

V. Dimas

ĮVYKIAI LIETUVOJE

ELTA - specialiai "Europos lietuviui"

LIETUVA GAVO DIDELIŲ KREDITŲ. DAR DIDESNIŲ TIKISI

Tarptautinis valiutos fondas (TVF) suteikė Lietuvai pradinį 82 milijonų dolerių kreditą. Jį reikės grąžinti iki 1998 metų mokant 4-6 procentus palūkanų.

Pirmoji maždaug 17 milijonų dolerių kredito dalis jau pervesta į Lietuvos sąskaitą. Kitais metais nuo vasario iki rugpjūčio bus gauta likusi suma. Šios lėšos skiriamos būsimajam litui stabilizuoti. Tačiau premjeras Aleksandras Abišala sakė, kad vyriausybė, ko gero, prašys, jog apie 20 milijonų dolerių būtų leista kompensuoti kai kurioms įmonėms ir socialiai remtiniems gyventojams už smarkiai padidėjusias kuro kainas.

Dar po kelių dienų 60 milijonų dolerių paskolą 17-kos metų terminui suteikė Pasaulio bankas.

Tarptautinių ekonominių santykių ministras Vytenis Aleškaitis sako, kad TVF ir PB parama yra stiprus garantas kitų šalių bei tarptautinių organizacijų kapitalui pritraukti. Jis tikisi, kad dar šiemet bus priimtas 24 labiausiai išsivysčiusių šalių nutarimas skirti 265 milijonų dolerių paskolą svarbiausioms Lietuvos ūkio programoms finansuoti.

ŽIEMA PASIBELDĖ ANKSTI IR NETIKĖTAI

Kelis šimtus milijonų talonų nuostolio Lietuvos ūkiui padarė praėjusį penktadienį ir šeštadienį rytų bei pietryčių Lietuvoje iškritęs sniegas. Šlapias ir sunkus, jis pirmiausia užgulė medžius. Net storiausi beržai lūžo, užversdami kelius, sutraukė elektros ir ryšių laidus.

Ištisi miesteliai dviem paroms buvo likę be elektros. Vėlavo traukiniai ir autobusai. Kaimo vietovėse nedirbo apie 270 telefono stočių. Ryšininkai dabar turės nutiesti apie tūkstantį kilometrų naujų linijų.

Sniegas suardė net labai stiprias 110 kilovoltų elektros linijas. Iš rikiuotės buvo išėję maždaug 2 tūkstančiai transformatorių.

Sinoptikai šiemet pranašauja Lietuvoje ankstyvą, o seni žmonės - dar ir labai šaltą žiemą. Baiminamasi, kad dėl kuro stygiaus miestuose bus mažai šildomi butai. Vilniuje jau antra savaitė netiekiamas karštas vanduo.

NAUJI ĮRAŠAI LIETUVOS REKORDŲ KNYGOJE

"Vakarinės naujienos" paskelbė naujų faktų apie santuokų ir šeimos rekordus. Tikimasi, kad jie pateks į "Lietuvos rekordų knygą", kurią sudarinėti irgi padeda šis laikraštis.

Užfiksuota, kad daugiausia vaikų - net 34 - pagimdė vilnietė Ema Judicka, gimusi 1883 metais. Išgyveno 14, bet apie jų likimą laikraštyje nepranešama.

Pačios seniausios jaunavedžių poros bendras amžius - 168 metai. Vilniaus rajono Antavilių senelių namų koplyčioje 1990 metais susituokė našliai - 88 metų jaunoji ir 79 metų jaunasis.

Jauniausiai nuotakai vestuvių dieną buvo 14 metų ir 7 mėnesiai. Jos išrinktajam ėjo 27-ti. Santuoka įregistruota 1990 metais Kėdainiuose, jai reikėjo medikų ir miesto vykdomojo komiteto leidimo.

Trumpiausia santuoka, "Vakarinių naujienų" duomenimis, truko 17 dienų.

LINKIU NORO SKAITYTI LIETUVIŠKAI

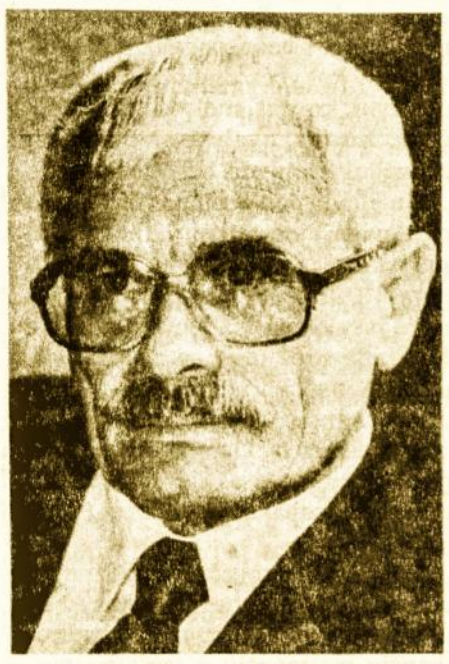

Pasikalbėjimai su lietuvių rašytoju iš Izraelio ICHOKU MERU

Prieš 20 metų iš Lietuvos į Izraelį emigravo Icchokas Meras. Jau tada skaitytojai pažinojo jį kaip įdomų ir savitą rašytoją, ne vieno apsakymų rinkinio, ne vieno romano autorių. Tada Icchoką Merą Lietuva tarsi prarado, bet lietuvių išeivija neleido nugrimzti užmarštin nei rašytojo vardui, nei jo kūrybai. Užsienio lietuviai anksčiau nei mes Lietuvoje atskira knyga išvydo romaną "Sara", o Lietuvių rašytojų draugija geriausios metų knygos premija įvertino romaną "Striptizas, arba Paryžius-Roma-Paryžius", kurią 1976 metais Detroite išleido "Ateities" leidykla. Pagaliau šis romanas kartu su "Sara" grįžo į Lietuvą. Tarsi iš tremties. Trumpai į Lietuvą buvo sugrįžęs ir pats rašytojas Icchokas Meras.

- Koks tai yra jausmas - sugrįžimas?

- Sugrįžimas yra geras jausmas, nes čia. . . vietos, čia draugai, čia kalba, čia kolegos, čia seni bičiuliai. Labai geras dalykas yra tas sugįžimas. Gyvendamas toli ir ilgai nesimatydamas su senais draugais, pasiilgsti.

- Išeiviai paprastai buriasi į bendruomenes. O kaip yra Izraelyje?

- Taip, Izraelyje yra labai seniai įkurta išeivių iš Lietuvos draugija - Žydų iš Lietuvos draugija. Kartkartėmis ji susirenka, leidžia biuletenį. Hebrajų ir anglų kalbomis. Ją remia išeiviai iš Lietuvos, gyvenantys Amerikoje. Šita draugija nėra tokia turtinga finansiškai. Kad būtų daug kokių renginių - nepasakyčiau. Bet kiek gali, stengiasi paremti iš Lietuvos atvykusius žydus, padeda šiek tiek Izraelyje įsikurti. Kartais paremia studentus nedidelėmis stipendijomis ir t. t. Bet kažkada draugija yra atlikusi ir labai rimtą, svarbų darbą. Šita draugija yra išleidusi keturis tomus, kurie vadinasi "Lietuvos žydai". Išleido hebrajų kalba. Tai galėtų būti laikoma enciklopedija. Čia yra vietos, žmonės, organizacijos. Paskutinis tomas yra apie žydų katastrofą Lietuvoje. Tai yra kapitalinis veikalas, kuriame sukaupta labai daug medžiagos.

Toje draugijoje yra daugiausia vyresnio amžiaus žmonių, dar prieš karą išvažiavusių iš Lietuvos, mokančių žydų kalbą. O mes, sakysim, žydai, išvažiavę iš Lietuvos septyniasdešimtaisiais, prieš dvidešimt ar kiek metų, esame toji karta, kuri nelabai moka tą kalbą. Todėl manau, kad dabar bet kokie susibūrimai yra daugiau prōginiai. Nors ne tik dėl to... Jokių chorų ar ansamblių draugija neturi. Gal to nė nereikia.

- Gal prisiminkime Jūsų knygų leidimą Amerikoje.

- Jeigu turite galvoje originalą lietuvių kalba, tai mane visą laiką, kol gyvenau Izraelyje ir kol Lietuva man buvo uždara, mano knygas leido lietuvių išeivija. Tai buvo "Ateities" leidykla, kuri išleido romaną "Striptizas, arba Paryžius-Roma-Paryžius", ir A. Mackaus fondas, kuris išleido "Sarą". Ir dar, jeigu leis, tai arba šita, arba kita leidykla ten. Na, jau galų gale vėl kažkokia mano knyga sugrįžo į Lietuvą - du romanus išleido "Vaga". Labai dideliu tiražu. Šiais laikais, kai žmonės daugiau galbūt domisi ne knyga, o kažkuo kitu, jeigu išpirks, aš būsiu labai laimingas, nes man tai labai svarbu. Aš labai norėčiau, kad jaunoji karta, kuri nematė mano knygų ir negirdėjo mano vardo beveik dvidešimt metų, galėtų bent jau pasižiūrėti, kas aš toks, ką rašiau, ką rašau. Žinoma, mano knygos, ir tos, kurios buvo išleistos anksčiau, manau, irgi bus išleistos Lietuvoje, gal anksčiau, gal vėliau, gal "Vagos" leidyklos, gal Rašytojų sąjungos leidyklos. Bet dar anksti apie tai kalbėti, nes visi pirmiausiai iš manęs laukia naujo romano.

- O kol visi laukia, kaip Jums šiuo metu atrodo knygų leidyba Lietuvoje?

- Sunkūs laikai, - tiek galiu pasakyti. Sunkūs pirmiausia rašančiam, nes man rūpi rašytojas. Sąlygos visiškai pasikeitė. Honorarai, net tie, kurie yra, tapo labai maži dėl infliacijos, dėl visų kitų sąlygų. Neatsirado darbo vietų rašančiam, norint užsidirbti duoną, nebūtinai honoraro, kuo nors kitu dirbant laikraštyje, dirbant žurnale ir t.t. Tai, be abejo, apsunkins kūrybinį darbą, nes žmopnės turės kažkur kitur prisitaikyti, užsiiminėti kitais darbais, liks mažiau laiko kūrybai.

- Vadinasi, reikia remti rašytoją.

- Be abejo, reikia remti, nes kiekviena valstybė remia kultūrą. Kultūra - ne blynas, kurį iškepei ir išmetei, kurį kažkas atėjo ir nusipirko, ir ne bandelė, kurią žmogus valgo kiekvieną rytą. Kultūra nėra tokia prekė, todėl kiekviena visuomenė turi remti ir remia, daugiau ar mažiau remia kultūrą ir literatūrą. Kokiais būdais, jau kitas klausimas.

Apskritai, pasaulyje yra priimta, kad rašytojas gauna tam tikrą procentą parduotų knygų kainos. Kuo daugiau parduoda, tuo didesnis honoraras. Yra toks būdas. Bet norėčiau pridurti, kad mažas kraštas, kur negali būti labai daug skaitytojų, net jeigu daug kas ir skaito, tokiu būdu negali aprūpinti kiekvieno rašytojo, net jeigu išpirktų didesnį ar mažesnį jo knygos tiražą. Vadinasi, rašytoją reikia remti kitaip. Man rodos, kad iš Skandinavijos, gal Danijos atėjo tradicija, kai valstybė moka rašytojui atitinkamą honorarą, priklausomai nuo to, kiek jo knygos skaitomos viešose bibliotekose. Tai yra tam tikras priedas. Dabar Izraelyje yra tokia pat praktika, bet ir iš to rašytojas negali pragyventi. Net populiariausi rašytojai gauna gana nedideles sumas iš valstybės tokiu štai būdu. Kokių dar yra būdų rašytojams remti, aš nežinau, turbūt galima sugalvoti įvairiausių.

- Jūs priklausote kokiai nors rašytojų organizacijai Izraelyje?

- Taip. Kadangi Izraelyje yra bent kelios rašytojų sąjungos, besiskiriančios pagal kalbas, o pagrindinė yra Hebrajų rašytojų sąjunga, tai jie, norėdami man, parodyti savo palankumą, galbūt pripažinimą, yra priėmę ar išrinkę mane savo garbės nariu. Tokiu būdu aš esu Hebrajų rašytojų sąjungos narys. Yra Izraelyje, žinoma, ir PEN klubas, esu jo narys. Izraelyje kažkada buvo susikūrusi ir dar egzistuoja rusiškai rašančių rašytojų sąjunga. Tai daugiausia iš buvusios Sovietų Sąjungos atvykę rašytojai. Kadangi aš tik vienas esu lietuviškai rašantis, tai buvau ir toje sąjungoje. Aš esu Lietuvių rašytojų draugijos narys, dabar man jau įteikė Lietuvos rašytojų sąjungos nario bilietą, atstatė mano teises, nes aš kažkada buvau išbrauktas iš šitos sąjungos ir išmestas vien dėlto, kad išvažiavau į Izraelį. Taip kad aš esu bent kelių rašytojų sąjungų narys, bet lemia ne tai, be abejo, ir lems ne tai, o tai, ką aš dar parašysiu ir kiek skaitytojui bus malonu mano knygas skaityti.

- O tradiciškai šnekant, ar kas nors ant darbo stalo šiuo metu yra?

- Tradiciškai šnekant, galiu pasakyti, kad aš baigiu ruošti apsakymų rinkinį ir pradėjau naują romaną. Va, tik tiek. Bet nei kas, nei apie ką, turiu galvoje romaną, kalbėti nenoriu. O apsakymai buvo spausdinti ir išeivijos periodikoje, ir Lietuvos periodikoje. Kas skaitė arba bent matė, - čia jau jokių paslapčių nėra.

- Jūs paminėjote išeivijos literatūrinę spaudą. Ar ryšys su ja yra glaudesnis nei su Lietuvos spauda?

- Tiesiog išeivijos leidinių yra mažiau, ir su pagrindiniais aš turiu nuolatinį gerą ryšį. Lietuvoje dabar labai daug įvairių leidinių, todėl vargu ar visi galėtų manim domėtis. Bet, be abejo, yra glaudus kontraktas su žurnalu "Metai", su "Literatūra ir menas" ir dar vienu kitu laikraščiu ar žurnalu, kuriuos aš gaunu, kuriuos man atsiunčia.

- Būtų įdomu išgirsti apie literatūrinį gyvenimą Izraelyje apskritai.

- Aš sakyčiau, kad ten vyksta labai intensyvus, aktyvus literatūrinis gyvenimas, tiek rašytojų sąjungoje, tiek centrinėse bibliotekose. Jeigu yra reikalas, čia jau padeda municipalitetas, padeda valstybė, padeda švietimo ir kultūros ministerija. Rašytojų sąjunga organizuoja labai daug įvairių renginių. Kai išeina naujos knygos, rengiami susitikimai, yra šeštadienių susitikimai, yra gana daug renginių, galbūt net daugiau negu dabar jų yra Lietuvoje. Iš viso aš galiu pasirinkti, nes gaunu kvietimų į tuos visus renginius, bent jau informaciją apie tai, kas ir kur vyks. Kartais laiko neturi, esi užsiėmęs, kartais nori nueiti pagerbti kokį savo artimą draugą rašytoją. Arba jei nesi kokios knygos skaitęs, gal susidomėsi, - nueini arba ne. O skaityti aš galiu, žinoma, lietuviškai, rusiškai, šiek tiek angliškai ir hebrajiškai. Nors hebrajų kalbos nesu taip jau įsiurbęs, kad labai gerai ją jaučiau. Tai labai graži, labai turtinga kalba ir ją jau pajusti galima turbūt per daugelį metų arba nuo vaikystės. Žinoma, tai yra trūkumas. Man trūksta tos kalbos, kai aš skaitau kokią knygą, kad tą knygą geriau perprasčiau. Kai aš rašau, rašau lietuviškai, be abejo, ir mintys formuojamos lietuviškai. Bet kai kalbu hebrajiškai, tai nemanau, kad mintyse verčiu iš lietuvių kalbos į hebrajų.

- Jūs minėjote, jog Jūsų knygų yra išleista ir angliškai.

- Tai labai sunki problema, todėl kad angliškai rašančių rašytojų yra tiek daug, nežinau, kiek tūkstančių, kad vargu ar dar reikia. Nesakau, kad nereikia, bet susidomėjimas kitom kalbom rašančiais, jeigu jie nėra įgavę vardo, sakyčiau, yra gana menkas. Bet kokia kalba rašančiais. Arba jeigu literatūra nėra ypatingai kuo pasižymėjusi, tai ir tos literatūros autoriams yra gerokai sunkiau būti išverstiems į kitas kalbas.

Mano vienas romanas išėjo anglų kalba Amerikoje. Tiražą jie pardavė. Kiek, aš nežinau, bet yra knyga angliškai. Gal kada vėl bus pakartota. Buvo gražių atsiliepimų. Bet jeigu knyga išleidžiama Amerikoje, rašytojas galėtų turėti viltį, kad bus labai daug parduota, bent jau galimybė tokia yra. Bet yra labai daug faktorių, lemiančių knygos pasisekimą. Tai gali būti ir literatūros, ir politikos konjuktūra, galų gale - tinkamas ar netinkamas leidėjas. Man atrodo, kad mano knygą išleido ne pats tinkamiausias leidėjas.

- Jūs minėjote, kad dirbate mokykloje.

- Taip, dėstau technines specialybes, nes pagal išsilavinimą esu inžinierius, baigiau Kauno politechnikos institutą. Dėstau, mokau, kaip išmanau. Mokytojo darbas ten yra gana laisvas, demokratiškas, niekas tavęs neverčia vienaip ar kitaip kažką daryti, bet, be abejo, kiekvienas turi siekti, kad ir pažangumas būtų, ir kad vaikai išmoktų, ir kad egzaminus išlaikytų, ir kad šį bei tą žinotų. Aš mokau kai kurias klases vidurinėje technikos mokykloje ir vieną klasę technikume. Tai jau koledžas. Vidurinėje mokykloje vienoje klasėje būna iki 40 vaikų, koledžo klasėje būna daugiau nei 20. Yra vaikų, kurie visai nenori mokytis, yra tokių, kurie labai nori. Viskas kartu verda tame katile. Tai labai sunkus ir varginantis darbas, bet jauti malonumą, jeigu tau pavyksta išmokyti ko nors. Aš jau 16 metų mokytojauju. Yra jau inžinierių mano mokinių.

- Pastaruoju metu gana prieštaringai kalbama apie grįžimą į Lietuvą.

- Ką reiškia grįžti į Lietuvą? Man nebuvo leista grįžti į Lietuvą 17 metų, net pasisvečiuoti nebuvo leista. Dabar štai svečiuojuosi jau trečią kartą. Pirmą kartą reikėjo Lietuvos vizos - ji jau mano pase. Kas dar malonu, jog dabar kartą per savaitę yra tiesioginis reisas Vilnius-Tel Avivas-Vilnius. Patogu, malonu, džiugu. Ant lėktuvo užrašytą "Lithuanian Airlines", - irgi geras dalykas. Yra lietuvių ar nelietuvių Lietuvos piliečių, buvusių ar esančių, kurie nori grįžti į Lietuvą. Jeigu jie to nori, manau, kad tai yra sveikintina. Bet dirbtinai kažką tempti iš Europos į Lietuvą, jeigu nėra jokio reikalo ir noro, - nežinau, ar reikia tai daryti. Jeigu "Europos lietuvis", kurį aš retkarčiais skaitau, nori grįžti į Lietuvą, gali grįžti, bet vargu ar tada jis bus "Europos lietuvis". Aš nežinau. Čia labai subjektyvi mano nuomonė. Bet jeigu šiandien Europoje lietuviai labiau skaito Lietuvos spaudą ir nelabai pasigenda kažkokio savo laikraščio - tokia realybė gali būti, - iš to irgi reikia daryti atitinkamas išvadas. Kaip viskas bus - nežinau, bet, kalbėdamas ne būtinai apie "Europos lietuvį", galiu pasakyti, kad lietuvių išeivija visame pasaulyje egzistuoja, dar ilgai egzistuos ir ypač dabar turi dar labiau negu anksčiau rūpintis lietuvybės reikalais. Kaip ji tai darys, priklausys nuo jos norų, nuo jos turimų lėšų ir t. t. Bet kol visa tai yra, kultūrinis rūpestis turi būti dar didesnis išeivijoje dėl jūsų laikraščio. Todėl linkiu visiems "Europos lietuvio" skaitytojams pirmiausia sveikatos, noro skaityti lietuviškai ir skaityti "Europos lietuvį", o jeigu pasitaikys ir mano knyga ar koks rašinėlis apie mane, tai aš irgi būsiu patenkintas.

Kalbėjosi Salomėja Čičiškina
1992 m. spalio 18 d.

KULTŪROS GYVENIMAS

LIETUVIŠKOS LĖLĖS SLOVAKIJOJE

Spalio 7-11 dienomis Slovakijoje, Banska-Bystricoje įvyko VIII tarptautinis lėlių teatrų festivalis. Jame dalyvavo ir Vilniaus "Lėlės" teatras. Lietuviai vienoje miesto aikščių suvaidino režisieriaus V. Mozūro spektaklį "Sprigtas", o festivalio uždaryme - S. Gedos "Pelenę". Šį spektaklį gerai įvertino ne tik profesionalai, bet ir vaikai, palydėję gausiais ir nuoširdžiais plojimais.

● ● ● ● ● ●

SVEČIUOSE - DANŲ MUZIKAI

Koncertinė firma "ARKS" muzikos mylėtojus spalio viduryje pakvietė į labai įdomaus kolektyvo "Danija Sonans" koncertą šv.Jono bažnyčioje. Tai savotiška šios šalies meno entuziastų "rinkinė", pateikusi pluoštą pas mus retai skambančios bei menkai žinomos danų kompozitorių kūrybos.

O chorinės muzikos gerbėjai galėjo aplankyti neįprastą mūsų koncertų organizavimo praktikoje renginį - dirigento iš Danijos Peterio Hankės pasirodymą su kameriniu choru "Jau-a muzika". Šis choras - įdomus kolektyvas Lietuvos muzikos padangėje. Labai geros sudėties profesionalumo atžvilgiu, sąlygojančios ansamblinę pusiausvyrą. Todėl derėtų pažymėti, jog aplodismentai, gausiai pasipylę po koncerto, lygia dalimi turėjo būti adresuoti ne tik P. Hankei, bet ir choro dirigentams V. Augustinui bei R. Skapui, paruošusiems "juodraštį".

● ● ● ● ● ●

Gyvoji muzikos legenda Vilniuje

Didingas sumanymas Amerikos atradimo 500-osioms metinėms surengti grandiozinį pasaulinį meno ir muzikos festivalį "Senieji ir naujieji keliai į Indiją" gimė Vatikane maždaug prieš pusantrų metų. Šis renginys buvo palaimintas Popiežiaus Jono Pauliaus II. Festivalyje dalyvauja daug pasaulio meno žvaigždžių, bet ryškiausia tarp jų - seras Iehudi Menuhinas, įžymusis smuiko virtuozas ir dirigentas.

Jis yra viena stambiausių šio amžiaus muzikos pasaulio figūrų. Jo asmenybė - tai gyva ir reali muzikos istorija, tarsi tiltas jungianti praeities ir dabarties muziką, Amerikos, Europos ir Azijos kontinentus. Nuo 1969 m. I. Menuhinas yra Tarptautinės muzikos tarybos prie UNESCO prezidentas, nuo 1972 m. - "Trinity College of Music in London" prezidentas, Vienos muzikos akademijos ir 8 garsiausių Amerikos ir Europos universitetų garbės daktaras.

Ir štai dabar ši gyvoji muzikos legenda Vilniuje. Spalio 24 d. Operos ir baleto teatre jis dirigavo garsiausią G. F. Handelio oratoriją "Mesijas" ("Messiah"). Režisierius - R. Perytas (Lenkija), scenografas A. Sadowskis (Lenkija). Dalyvavo Kauno valstybinis choras (meno vadovas P. Bingelis), Lietuvos televizijos ir radijo choras (meno vadovas A. Vildžiūnas), orkestras "Sankt Peterburgo Camerata" (meno vadovas S. Sondeckis), solistai - Lynda Russel (sopranas, Anglija), Liliana Bizineche (mecosopranas, Portugalija), Algirdas Janutas (tenoras), Benno Shollum (bosas, Austrija). Ir dirigentas - Iehudi Menuchin.

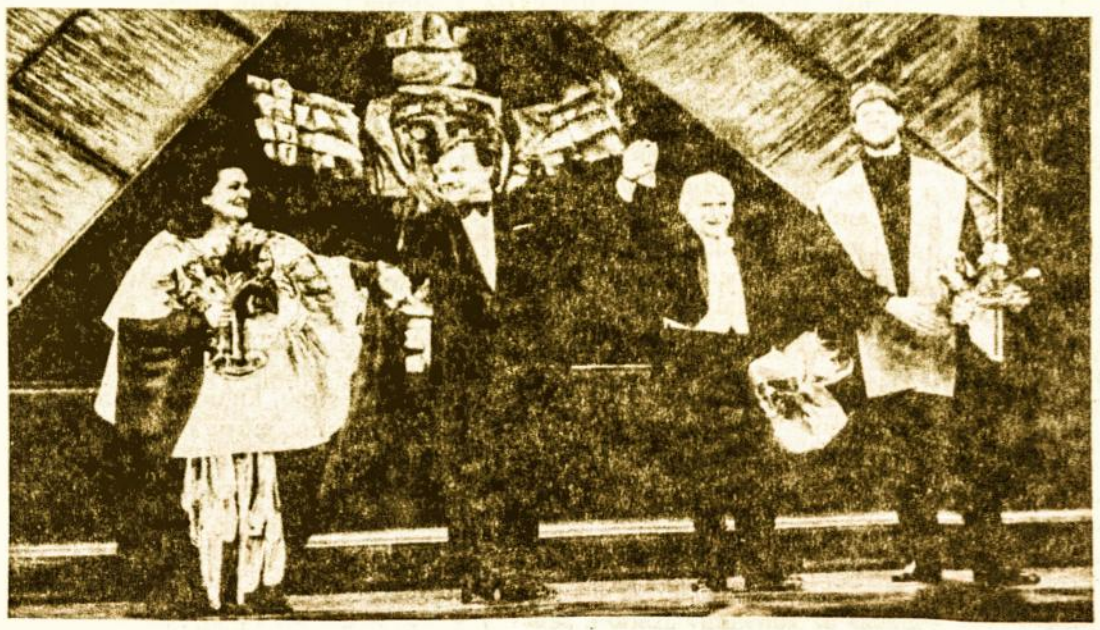

Marija Kaunaitė
I. Menuhinas Vilniuje po koncerto.
V. Gulevičiaus (ELTA) nuotr.

LIETUVIŲ KULTŪROS INSTITUTO SUVAŽIAVIMAS HIUTENFELDE

Dvyliktasis iš eilės Lietuvių kultūros instituto suvažiavimas įvyko 1992 m. spalio mėn. 2-4 dienomis Hiutenfelde, Vokietijoje. Paskaitose dalyvavo per 60 LKI-to narių ir svečių, o į vakarinį koncertą atvyko daugiau kaip 150 asmenų.

Paskaitos, pranešimai, diskusijos

Suvažiavimo paskaitinis darbas prasidėjo šeštadienį, 9.30 val. Romuvos pilies didžiojoje salėje. Atidarydamas suvažiavimą, instituto vedėjas V. Bartusevičius pasveikino dalyvius, ypač LR ambasadorių Vokietijoje prof. dr. Vaidotą Antanaitį, Vokietijos Lietuvių Bendruomenės pirmininką Arminą Lipšį, paskaitininkus bei kitus programos atlikėjus ir išreiškė gilų išeivių susirūpinimą Lietuvoje ryškėjančiomis visuomenės dezintegracijos bei valstybės irimo apraiškomis.

Pirmąją paskaitą "Iš Lietuvos laisvės kovų istorijos: partizanų generolas A. Ramanauskas-Vanagas" skaitė LKI narys dr. Kajetonas J. Čeginskas iš Švedijos. Paskaitininkas, vienas iš didžiausių išeivijos Lietuvos rezistencinės istorijos žinovų, nušvietė paskutinio vieningo partizanų judėjimo vado ir apskritai vieno iš žymiausių Lietuvos laisvės kovotojų veiklą bendrame partizanų judėjimo kūrimosi, vystymosi ir jo žlugimo fone. Pasikeitus sąlygoms lauktina, kad pasidarys prieinama visa archyvų ar privačiose saugyklose išlikusi tuo klausimu medžiaga, taip, kad galės būti labiau nušviestas tas Lietuvai nepaprastai skausmingas, bet ir didžiai reikšmingas laikotarpis.

Jei pirmasis paskaitininkas kalbėjo apie 1945-1956 metų aktyvią Lietuvos laisvės kovą, tai antrojo pranešėjo tema galėtų būti pavadinta Lietuvos kova už būvį šiandien. Lietuvos Respublikos ambasadorius Vokietijoje prof. dr. Vaidotas Antanaitis apžvelgė dabartinę Lietuvos politinę ir ūkinę padėtį. Nurodęs, jog šiuo priešrinkiminiu metu Lietuvoje dėl valdžios varžosi apie 40 partijų ir judėjimų, sudarančių 17 koalicinių junginių, jis išreiškė nuomonę, jog tikriausiai nė vienas blokas negaus reikiamos daugumos ir bus sunkus naujos vyriausybės sudarymas. Pilietybės ir rinkimų įstatymai diskriminuoja išeivijos lietuvius ir turėtų būti pakeisti. Vokiečiai neturės nieko prieš, jei lietuviai Vokietijos piliečiai priims ir Lietuvos pilietybę. Tačiau, kas pastoviai apsigyvens Lietuvoje, tam bus atimta Vokietijos pilietybė. Sovietų kariuomenė turėtų būti šiais metais išvesta, jei B. Jelcinas valdys situaciją. Kariuomenė turėtų būti išvesta ir iš Karaliaučiaus srities, kuri galėtų tapti laisvos rinkos sritimi. Kalbėta ir apie ūkį, kurio nuosmukio dugnas, manoma, bus pasiektas tik kitais metais, desovietizacijos problemą ir Vakarų teikiamos paramos Lietuvai išnaudojimo sunkumus.

Prof. Audronė Barūnaitė-Willecke, Ph. D. germanistė iš JAV kalbėjo apie prūsų vaizdą vokiečių literatūroje nuo Renesanso laikų iki dabarties. Analizuodama Z. Wernerio, A. Miegelio, A. Brusto, J. Bobrovskio ir G. Graso veikalus, paskaitininkė parodė, kaip prūsų vaizdavimas velniškais barbarais laikui bėgant keitėsi į pasigailėjimo vertas aukas.

LKI vedėjas Vincas Bartusevičius, M. A. kalbėjo apie lietuvius pabėgėlius Vokietijoje pokario metais. Deja, šia grupe nei lietuvių, nei vokiečių mokslininkai iki šiol nesidomėjo, taip, kad išsamaus jos gyvenimo aprašymo neturime. Per porą metų tremtinių ir pabėgėlių stovyklose buvo išvystytas gyvas ir šakotas kultūrinis gyvenimas, kuris, prasidėjus emigracijai, turėjo sugriūti. Lietuviai iškeliavo į užjūrius vėl tuščiomis rankomis, tačiau išsivežė patirtį, sunkiomis sąlygomis bendrai veikti ir subrandintą Pasaulio Lietuvių Bendruomenės idėją.

Vilniaus universiteto istorijos fakulteto dekanas dr. Alfredas Bumblauskas pristatė naujas politines ir mokslines Prūsijos genezės ir jos ateities koncepcijas. Nurodęs, kad Lietuvos istoriografijoje iki 1988 metų vyravo stalinistinė metodologija, pripažino, kad šiandien stovima prie teorinio vakuumo. Iki šiol diskusijose su vokiečiais tuo klausimu abiejose pusėse vyravo politiniai interesai. Lietuviai mokslininkai tik reaguodavo į jiems vokiečių primestus klausimus. Dabar, remiantis archyviniais tyrimais, Lietuvoje formuojasi visai naujos, savitos koncepcijos, aiškinančios Prūsijos krašto problematiką. Atrodo, jos galės duoti naujų impulsų mokslinei diskusijai ir gal išvesti ją iš tam tikro akligatvio, į kurį ji yra patekusi.

Kiti renginiai

Šeštadienio vakare suvažiavimo dalyviams koncertavo Vilniaus Čiurlionio meno mokyklos kamerinis jaunimo choras "Aidija", vadovaujamas dirigento Romualdo Gražinio (grupės vadovė - Regina Kazlauskienė). Choras dainavo Renesanso epochos įvairių kraštų bei pastarųjų dešimtmečių lietuvių kompozitorių chorinius kūrinius ir lietuvių liaudies sutartinių harmonizacijas. Už išskirtinio lygio koncertą publika jaunuoliams dėkojo audringais plojimais. Koncertas buvo suruoštas Lietuvių kultūros draugijos pirmininko A. Palavinsko rūpesčiu.

Sekmadienį LKI-to nariai susirinko aptarti savo reikalų ir išsirinkti naują valdybą. Kontrolieriui P. Odiniui pasiūlius, senoji valdyba buvo atleista nuo piniginės atsakomybės bei patvirtinta dar dvejiems metams. Ją sudaro: pirmininkas Vincas Bartusevičius, vicepirmininkas dr. Vilius Lėnertas ir sekretorius dr. Kajetonas J. Čeginskas. Kontrolieriumi perrinktas Petras S. Odinis.

Institutas savo veiklą vysto toliau. Knygų katalogavimo darbas, kurį vykdo dipl. bibl. Artūras Hermanas, tęsiamas. jau sukataloguota per 5000 knygų, t. y. apie pusė visų turimų. Per metus iš palikimų gauta 400 tomų. Dvigubi knygų egzemplioriai perduodami M. Mažvydo bibliotekai į Vilnių arba parduodami. Pramatyta sekančiais metais vieną dieną atidaryti biblioteką viešam naudojimui. Ruošiami suvažiavimai, išleidžiami suvažiavimų darbai (1991 metų jau spausdinami). Archyvo tvarkymas vis dar nepajudėjo į priekį. Neišspręstas lieka ir instituto finansavimo klausimas.

Lietuvos nepriklausomybės atstatymas mažai palietė instituto darbą, nebent nukreipė darbuotojų dėmesį į aktualias (nevisuomet mokslines) Lietuvos problemas. Tiesa, užmegzta visa eilė kontaktų su Lietuvos institucijomis, ypač su Mažvydo nacionaline biblioteka, su kuria pasikeičiama knygomis, tačiau bet koks didesnis bendradarbiavimas neišsivystė.

Penktadienį prieš suvažiavimą, LR ambasadorius Vokietijoje tarėsi su Lietuvių Bendruomenės atstovais, kaip suderinti bendrus darbus, o jau susirinkę dalyviai laisvame pokalbyje aptarė įvairias juos dominančias temas.

Suvažiavimas buvo baigtas ekumeninėmis pamaldomis ir bendrais pietumis. Kaip ir paprastai, suvažiavimo dalyvius maitino ir kitaip globojo Vasario 16-osios gimnazijos virtuvės ir ūkio personalas bei jos vadovybė.

V. B.

Apie Basildono grupės projektą aš sužinojau iš N. Dargienės. Pasitaręs su kitais Raudonojo Kryžiaus atstovais, apsiėmiau su jais susisiekti ir padėti jiems dirbti Lietuvai svarbų šalpos darbą. Nuvykęs į Basildono miestelį buvau labai šiltai ir draugiškai priimtas. Sudarėme bendrą planą, o aš susirišau su LRK pirm. dr. J. Šapoka Vilniuje, ir paprašiau, kad surastų vežamoms dovanoms sandėlius, parūpintų maistą ir nakvynę atvykusiems su kroviniu iš Basildono. Dr. J. Šapoka sutiko viską padaryti. Ačiū jam ir visiems LRK darbuotojams, o ypač p. Aldonai.

Šis aukų rinkimo vajus pareikalavo daug darbo. Apie vajų buvo paskelbta vietinėje spaudoje, radijo bei East Anglijos televizijoje. Buvo ruošiami šokių vakarai, įvairios loterijos, lankomos mokyklos, dirbtuvės ir visur, kur buvo tikimasi gauti pagalbos. Rinkome geros kokybės drabužius, maistą, konservus, knygas, mokyklinius vadovėlius, žaislus, avalynę, ramsčius ir vežimėlius ligoniams bei invalidams.

Maždaug per 4 mėn. surinkome tiek dovanų, jog reikėjo 2000 maišų joms sudėti. Šioms dovanoms vežti "Repsol Petroleum" bendrovė, kurios garbės prezidentu yra Davidas Amiss, M.P. , davė 42 tonų autobusą. Pinigus autobuso kurui ir kitoms išlaidoms suaukojo biznio bendrovės ir privatūs asmenys. Daug darbo ir energijos buvo įdėta visas šias dovanas išrūšiuojant ir supakuojant į dėžes (1000 dėžių).

Liepos 22 d. prisikrovę didžiulį ir du mažesnius autobusus dovanų, su vietinės spaudos, televizijos, radijo, šokančių marionečių ir parlamentaro atstovo mr. D. Amiss, Lietuvos Respublikos Londono patarėjo dr. A. Nesavo ir "EL" red. Vl. Dargio palyda, pradėjome kelionę į Lietuvą.

Po 2 val. atvykome į Haswicho uostą, pasikrovę į keltą išplaukėme į Hamburgą. Kelionė truko 22 val. Jūra buvo rami. Išsikrovę Hamburge pradėjome tolimesnę kelionę. Atvykus į Štetiną (prie lenkų-vokiečių sienos) mus gan ilgai sulaikė. Mat vienas lenkų muitininkas (mažas hitlerininkas) norėjo matyti vežamų daiktų sąrašus. Kadangi autobusas buvo vokiečių muitinės patikrintas ir užblombuotas, tai mūsų vairuotojas nenorėjo jo įsileisti. Bet po ilgų ginčų mes sutikome atidaryti autobuso duris. Atidarius duris, viena gana sunki dėžė užkrito muitininkui ant galvos ir po to jis daugiau tikrinti nenorėjo.

Važiuojant per Lenkiją buvo kliūčių, nes keliose vietose negalėjome pravažiuoti pro kai kuriuos tiltus. Tada reikėjo padaryti nemažą vingį važiuojant šunkeliais. Prie Lenkijos-Lietuvos pasienio atvykome šeštadienį 2 val. iš ryto (pagal mūsų apskaičiavimus čia turėjome būti penktadienio vidurdienį). Nors buvo labai didelės eilės norinčių įvažiuoti, man pasisekė susitarti su lenkų pasieniečiais ir muitininkais, kad mus praleistų be eilės.

Pervažiavus lenkų sieną, lengviau atsikvėpiau ir sakau, jog dabar viskas bus gerai, nebus daugiau bėdų. Bet deja, taip nebuvo. Man atrodo, kad mūsų muitinės tarnautojai neturi patyrimo, yra nepaslaugūs ir nemandagūs. Tie nenorėjo mūsų praleisti. Paprašiau, kad jie praneštų apie mus savo viršininkui, bet jie atsisakė tai padaryti. Pradėjau organizuoti pravažiavimą. Atsirado muitinės viršininkas. Tam parodžiau Londono ambasados laišką ir LRK dr. J. Šapokos įgaliojimą, nuo tada reikalai pagerėjo. Pasirodo, kad LRK atstovai ir policija mūsų laukė visą penktadienį, nesulaukę grįžo atgal į Vilnių. Muitinės viršininkui susiskambinus su vietine policija, po kelių minučių jie atvyko mus palydėti į Vilnių.

Visi buvome labai pavargę, alkani ir sušalę. Aš paklausiau policijos leitenanto ar negalime kur nors gauti kavos ir užkąsti. Jis man nurodė kavinę, bet ji buvo uždaryta. Policijos pareigūnų dėka atvyko tarnautoja, kuri užvirė kavos ir padarė sumuštinių. Su policijos leitenantu nuvykome į jų būstinę Lazdijuose, ir susisiekėme su LRK, nes dabar mūsų rūpestis buvo, ką daryti su 9 keleiviais, kur juos apnakvydinti, pamaitinti ir ką daryti su kroviniu. Tad 4 val. iš ryto paskambinau į Vilnių. Sveikatos ministerijoje budinti moteris, iš dalies, prižadėjo mums padėti.

Apie 10 val. su policijos palyda, žybčiojant policijos šviesėlėms ir sirenoms, pradėjome kelionę į Vilnių. Pusiaukelyje pasikeitė policijos palyda- apsauga, o apie 14 val pasiekėme Vilnių, sandėlį, kurį saugo Lietuvos kariuomenė. Tenai, prie sandėlių pamačiau Lietuvos Raudonojo Kryžiaus mašiną, besišypsančią Aldoną, Lindą ir kitus LRK bei muitinės pareigūnus. Nuo tada Aldona perėmė globos rūpesčius bei pareigas. Su kareivių pagalba iškrovėme autobusus ir nuvykome į restoraną Gedimino prospekte, kur (po 3 dienų) skaniai papietavome. Kadangi jau turėjome anglų kalbos vertėją, tai aš juos palikau, kad Vilnių parodytų mūsų bičiuliams anglams, nes iš nuovargio nepastovėjau ant kojų. Sekmadienio rytą, man dar miegant, paskambino Aldona ir pranešė, jog mūsų bičiulius apvogė. Man net širdis sustojo. Po tiek vargų ir rūpesčių atvykus į Lietuvą ėmė ir apvogė juos. Tuoj pat nuvykau pas juos (5 buvo apgyvendinti bendrabutyje) ir pamačiau, kad jie perdaug nenusiminę. Jie buvo labai pavargę ir skubėdami paliko atrakintas mini autobuso vienas duris. Bet jie buvo apsidraudę ir per daug nesijaudino. Toliau nuvykome į Vilniaus universitetą, vaikų ligoninę, kur palikome daug dovanų ir nusifotografavome su vaikučiais. Kadangi kelionė užtruko daug ilgiau negu buvo planuota, tai jie nutarė tą pačią dieną, t. y. sekmadienį grįžti į Angliją. Jie norėjo, kad aš juos palydėčiau iki sienos. Nors ir nelabai norėdamas, bet 200 km iki Lazdijų padariau. Jiems išvažiavus, pasilikau dar 7 savaites Lietuvoje. Ir su LRK pagalba mes išdalijome dovanas prieglaudoms, ligoninėms ir daugiavaikėms šeimoms. Man teko labai daug keliauti po Lietuvą, gana daug vargo patirti. Bet kada nuvykęs į vaikų ir senelių prieglaudą, pabuvau su jais ir pamačiau, kaip jie su ašaromis akyse džiaugiasi dovanomis, pamiršau vargus ir buvau laimingas, kad galėjau padėti savo tautiečiams.

Iš LRK aš atvežiau visiems organizatoriams ir didesniems aukotojams garbės raštus su padėka už humanitarinę pagalbą Lietuvai.

Todėl baigdamas aš noriu prašyti jūsų, brangūs tautiečiai, gyvenantys Vakaruose, remkite LRK kiek išgalėdami, nes pagalba Lietuvai yra labai labai reikalinga.

Balys Butrimas

Aukas LRK prašome siųsti:
Lithuanian Relief
2 Ladbroke Gardens,
London W 11 2 PT.
Iš anksto dėkojame

Dovanos Lietuvos prieglaudoms, ligoninėms ir daugiavaikėms šeimoms

Grupė Basildono taksistų ir du policininkai iš TV pranešimo sužinojo, kad Lietuvos prieglaudoms ir ligoninėms reikia pagalbos. Jie nutarė tam reikalui padaryti vajų. Nors apie Lietuvą, kur ji yra, jie visai nežinojo. Susirinkę jie sudarė komitetą ir paprašė mr. R. Clarke'o vadovauti bei kordinuoti. 1992 m. vasario 18 d. jis pasiuntė faksą Lietuvos ambasadai ir sąjungai.

Evangelikų liuteronų suvažiavimas

Išeivių evangelikų liuteronų kunigų ir Bažnyčios darbuotojų suvažiavimas 1992 m. vyko nuo rugsėjo mėn. 14 ligi 18 d. d. Erfurte Augustinų vienuolyne.

Šiam suvažiavimui jau vienuoliktą kartą iš eilės vadovavo Pasaulio liuteronų sąjungos vokiečių tautinio komiteto įgaliotinis, Bažnyčios tarėjas kunigas daktaras Edmundas Ratzas iš Štutgarto. Renginys pradėtas iškilmingomis pamaldomis bažnyčioje, kurias laikė pats vedėjas. Pagrindinė suvažiavimo tema buvo: "Tikiu į vieną šventą krikščionių Bažnyčią - Reformacijos pagrindiniai pažinimai ir tiesos ir jų reikšmė apipavidalinant Bažnyčios darbus Rytų partnerinėse bažnyčiose."

Konferencijos salėje suvažiavimą atidarė Bažnyčios tarėjas kunigas dr. E. Ratzas, nuoširdžiai pasveikindamas susirinkusius.

Šiemet didžiausią grupę sudarė latviai ir Latvijos vokiečiai - jų buvo 20, estų 11, lietuvių 7, Rusijos vokiečių 5, vengrų 5, lenkų 2 ir vokiečių 5, iš viso 55 žmonės.

Lietuvių grupėje šį kartą buvo: Tamara Schmidtienė-Kelerytė, jos vyras vyr. studijų tarėjas, dabar pensininkas Bernardas Schmidtas, (abu iš Ofeno), kunigas Martynas Klumbys su žmona ir Bensheimo, kunigas Fr. Skėrys iš Mannheimo, mūsų Bažnyčios iždininkas ir sekretorius Dr. A. H. König-Kėnigis iš Göttingeno ir Hilda Anevičienė iš Bad Zwischenahno.

Prie bendrų rytinių pamaldų prisidėjo ir pamokslus pasakė išeivių kunigai. Mūsų kunigė Tamara Schmidtienė laikė rytines pamaldas ir pervedė Biblijos studiją iš Apaštalų Darbų 2, nuo 1 ligi 13 skirsnelio.

Vargonais per visą suvažiavimą grojo Bernardas Schmidtas. Jis pagyvino iš dalyvių sudarytu choreliu visą renginį ir kanonais prieš valgį ir po jo. Džiugu, kad turėjome tokį puikų muziką.

Dr. George Posfay iš Ženevos kalbėjo tema: "Viena visuotina Bažnyčia pas Liuterį" - prof.dDr. Martin Petzoldas iš Leipcigo padarė pranešimą. "Ką reiškia liuteriškoji egzistencija šiandien? Bažnyčia tai tikintieji, einantys budinčiųjų pareigas" - vyskupas iš Saksonijos Dr. Christophas Demkė padarė platų pranešimą apie savo Bažnyčią ir Magdeburgo rajoną". Vyko referatai apie ekumenę ir diakoniją. Po paskaitų ir pranešimų vyko gyvos diskusijos.

Apie lietuvių evangelikų liuteronų Bažnyčios veiklą pranešimą padarė kunigė Tamara Schmidtienė, o apie vasario 16 gimnaziją kunigas Fr. Skėrys.

Paskutinię suvažiavimo dieną aplankėme Martyno Liuterio miestą Eizenachą. Čia mus maloniai pirėmė diakonisės ir pavalgydino. Po skanių pietų išvažiavome į Wartburgo pilį ant kalno viršūnės. Pilis pastatyta X-XI a. grafams ir kunigaikščiams, kurie valdė šitą rajoną. Čia Liuteris išvertė į vokiečių kalbą Naująjį Testamentą, kuris išėjo iš spaudos 1522 metais. 1534 metais pasirodė pirmasis visos Biblijos vertimas į vokiečių kalbą. Vartburgo pilyje Liuteris sukūrė 7 giesmes iš kurių žinomiausia - "Tvarčiausia apsaugos pilis yra mums Viešpats Dievas," Liuteris buvo ne tik geras teologas, bet geras muzikas ir poetas. Savo reformacijos darbą jis tęsė Witenberge ir pilies bažnyčioje yra palaidotas. Mirė 1546 m. vasario mėn. 18 d. Eislebene savo gimtinės mieste.

Penktadienį rytą atsisveikinimo pamaldas su Šventa Vakariene pravedė kunigas propstas T. Poldas ir kunigas Polokas.

Po pusryčių, atsisveikinę su suvažiavimo rengėju, taip pat padėkoję už malonias ir jaukias dienas Rytų Vokietijoje, išvykome į namus.

Kun. Fr. Skėrys

Posėdį pradėjo tarybos pirmininkas K. Baublys, prašydamas atkreipti dėmesį į diskutuojamų dalykų svarbą ir Tarybos atsakomybę Sąjungos nariams.

Pirmą pranešimą padarė DBLJS atstovas P. Markevičius, išreikšdamas rūpestį dėl santykių palaikymo su Lietuvos jaunimu ir pagalbos Lietuvai. Ragino Vakarų pasaulyje gyvenančius profesionalus vykti bent metams į Lietuvą ir savo patyrimu bei žiniomis pasidalyti su besimokančiu jaunimu. Jis sakė, kad iš Lietuvos atvykstantiems studentams galima gauti stipendijų. Pasaulio Lietuvių Kongresas įvyks 1994 metais. Prasidės Lietuvoje ir užsibaigs Anglijoje. Jį finansuos PLB. Dalyviai turės tik pasirūpinti savo išlaidomis. Įvyktų Strawberry Hill, Twickingham, Londone.

Skautų vardu kalbėjo V. Gasperienė, kuri padėkojo visiems remėjams ir pabrėžė, kad tremtyje per skautų auklėjimo rankas praėjo daug dabartinių veikėjų, dirbančių visame pasaulyje ir tos visuomenės aukos nenuėjo veltui. Ji ragino jaunimą stoti į skautus ir palaikyti glaudesnius ryšius su Lietuvos skautais, nes jiems dar trūksta patirties.

Lietuvos Ambasados patarėjas dr. A. Nesavos papasakojo apie Švedijos karaliaus apsilankymą Lietuvoje. Šis įvykis plačiau pradarė duris į Vakarų pasaulį. Lietuva jau priimta į visas pasaulio organizacijas. Dr. A. Nesavas pasiskundė, kad vienas dirbdamas Lietuvos Ambasadoje nesuspėja atlikti visų darbų taip, kaip norėtų, bet finansiniai sunkumai neleidžia turėti daugiau padėjėjų. Ambasados nuomos sutartis baigsis 1997 metais. Laikini pasai, kurie buvo išduodami čia, jau nebebus išduodami, o tikrus pasus lietuviai turės gauti jau iš Lietuvos per Ambasadą. Tie, kurie užpildė anketas ir įmokėjo pinigus, pasus gaus iš Lietuvos, o šiuo metu jų pinigai yra laikomi čia, rezerve.

Baigdamas savo kalbą dr. A. Nesavas ragino nesiskirstyti į jaunimą ir senimą, bet kartu dirbant bandyti palengvinti Lietuvos atkūrimą. Bendras darbas suartina žmones. Jis buvo užklaustas dėl grįžimo į Lietuvą. Įstatymai dėl grįžimo į Lietuvą jau priimti, jų kopijos bus išsiuntinėtos DBLS skyriams. Dr. A. Nesavas padėkojo DBLS už esamą Sąjungos struktūrą, kuri padeda palaikyti santykius su tautiečiais. Dėl pilietybės - yra įstatymas, leidžiantis iš Lietuvos išvykusiems po 1941 m. birželio 15 d. turėti dvigubą pilietybę.

DBLS pirmininkas J. Alkis iškėlė DBLS svarbą Lietuvos atsikūrimo laikotarpyje; palaikant ryšius, priimant diplomatus, paremiant atvykstančius akademikus. Tas išlaidas daugiausia buvo galima padengti įsteigus ALF (Pagalbos Lietuvai Fondas), iš kurio šiems reikalams jau išleista £ 34.000. Padėkojo Mančesterio lietuviams už £ 2.000 auką, o jų klubo pirmininkui A. Podvoiskiui įteikė padėkos lapą. Lietuvos užsienio reikalų ministras jau sugrąžino Fondui £ 6.000.

J. Alkio pranešime vyravo finansiniai reikalai. "Europos Lietuvis" bandymo laikotarpiui (10 savaičių) spausdinamas Lietuvoje. Jo spausdinama 5.000 egz., kurių didžioji dalis parduodama Lietuvoje. Jeigu šio bandymo laikotarpyje pasirodys, kad tenai galima išleisti su mažesniais nuostoliais, tai redakcija bus perkelta į Vilnių. Laikraštis ir toliau bus laikomas neutralus, informacinis.

Posėdyje buvo pareikšta nuomonių, kad laikraštis nustojo savo europietiško veido ir originalumo, bet pirmininkas garantavo, kad tuo reikalu jau kalbėjo su redaktorium ir bus bandoma vengti pakeitimų. Ragino visus daugiau rašyti, kad būtų daugiau žinių apie mus. Pranešė, kad K. Barėnas jau baigia redaguoti knygos "Britanijos Lietuviai" antrą tomą, bet kol kas negali susitarti dėl atsilyginimo, nes ankstesnė DBLS valdyba nėra padariusi jokios sutarties, o pasiūlytų £ 3.000, neužteko. Kadangi tos knygos spausdinimas kainuotų dar kelis tūkstančius svarų, o DBLS finansiškai nėra stipri. P. J. Alkis klausė atstovų, ką daryti. Po ilgesnių diskusijų sprendimo nerasta, ir reikalas paliktas kitam visuotiniam suvažiavimui.

V. O'Brienas padarė Lietuvių Namų Bendrovės pranešimą.

Ruošiamas 3 metų Bendrovės pajamų ir išlaidų planas, kad padalinių vedėjai žinotų, ko iš jų reikalaujama ir mėgintų to plano laikytis. Šiuo metu Lietuvių Namuose remontuojami vonios kambariai, tualetai, o tai kainuotų apie £ 35.000. Iš lauko ir vidaus remontams bus reikalinga dar apie £ 50.000. Be to, vietinė valdžia (council) daro spaudimą, kad mažesni kambariai būtų sujungti į didesnius vienetus, nes name gyvena per daug asmenų pagal namo dydį. Nuoma iš gyventojų nepadengs šių išlaidų ir siūlo pagalvoti, kokiu būdu šią problemą išspręsti. Yra dvi išeitys: parduoti šiuos namus ir pirkti toliau už miesto tinkamesnius, geresnius arba pusę šių namų parduoti ir už gautas pajamas atlikti būtiniausius remontus.

Siūlyta namus perkelti į Birmingamą, kur užtektų dabartinės pusės kainos. Taip pat siūlyta susisiekti su Lietuvos vyriausybe, gal jie ką nors galėtų padėti, nes yra žinoma, kad dabartinė vyriausybė nori išlaikyti lietuvių turtą užsienyje. Sprendimas nepriimtas.

P. Varkala atsiuntė rezoliuciją, rekomenduojančią parduoti Sodybą, kad turėtume lėšų padaryti remontą. Ši mintis, bent šiuo laiku atrodė nepraktiška, nes tokį turtą, kaip Sodyba, būtų labai sunku parduoti, o jei ir pavyktų, tai už labai mažą kainą. Rezoliucija buvo vienbalsiai atmesta. B. Butrimas, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pranešime padėkojo visiems aukotojams ir pranešė, kad iš Londono į Lietuvą nuvežė šią vasarą 18 tonų dovanų, drabužių ir vaistų, kurių išdalinimą pats prižiūrėjo ir tikrino, kad gautų tik reikalingi asmenys. *(Apie tai plačiau skaitykite 4 pusl. - p. B. Butrimo straipsnyje).*

Henrikas Gasperas

VISUOTINIO TARYBOS POSĖDŽIO APŽVALGA

Š. m. Tarybos posėdis įvyko Wolverhaptone spalio 17 d. Dalyvavo organizacijų atstovai bei svečias, Lietuvos Ambasados patarėjas dr. Antanas Nesavas. Jo pranešimas buvo svarbus ir įdomus, nes palietė besikeičiančią Lietuvos padėtį, mūsų santykius su Lietuva, Ambasados bėdas bei kitas temas. Taip pat svarbūs buvo DBLS pirmininko J. Alkio ir Lietuvių Namų Bendrovės direktorius V. O'Brieno pranešimai.

EINU PER DZŪKIJĄ

Kraštotyrinė apybraiža

Dzūkas Vincas Krėvė savo gimtą kraštą pavadino Dainavos šalimi. Kai važiuoju Čiurlionio keliu, prieš akis veriasi pušynų kaubrelės, ežerėlių mėlynos akys, regisi tolumų panoramos, pasirodo kuklios sodybos, pilnos gėlių darželių, šmėsteli smėlio laukymės, apjuostos miškų guotais. Tai girių karalių žemė, kaip vienoje dainoje pasakyta.

Rodos, čia pat suskambės pokario partizanų dainos, pasigirs ilgesinga rauda, rodos, stabtelėk įsibėgėjęs, kad galėtumei išgirsti malonius dz, c, kurie visuomet atmintin įstringa, kaip tos nuoširdžios dzūkų dainos, sudainuotos Anelės Čepukienės ar Rožės Sabaliauskienės. Neįmanoma įsivaizduoti, kaip galima išmokti penkis šešis šimtus dainų, liūdnų ir ilgesingų, skambių ir tolin aidinčių. Gal tiktai mūsų Veronika, garsioji šių dienų dainininkė, galėtų paporinti, kaip tos dainos atmintin sėda. Visiems laikams, visiems žmonėms. Čia per vingiuotus vieškelius peršokdavo girių kovotojai partizanai, palikę didžiulę kraujo epopėją, sugiedoję amžinatvės himną savo tautos išlikčiai, palikę priešmirtinius testamentus, kuriuose parašyta: Lietuva bus laisva, Lietuva turi gyventi.

Kur bepasisuksi, vis Nemuno ir Merkio vandenijos, vis Dusios, Metelių ir Obelijos ežerų šviesos, viš senųjų pagonių laikų gyvenviečių liekanos su archeologiniais reliktais, vis Ūlos, Stangės ar Seiros kilpos su dar švariais vandenais. Čia, žiūrėk, jotvingių žodžių šaknies liekana vietovardyje, čia atskardi E. Pliaterytės kovų aidai iš 1831 m., čia vis istorijos balsai su Merkinės, Liškiavos, Punios ir Alytaus heroika. Kaip judrios grybų salelės tarpugiriuose išsibarstė senieji kaimai, kuriuose dar gyvas Juozo Gaidžio (deja, jau velionio) klojimo teatras Margionyse. O vien Zervynos ko vetos - filmuota, fotografuota, aprašyta, ištirta, o vis traukia ir vilioja tas kaimas, tikra etnografinė šventovė. Pasiklausykite dar: Musteika, Lynežeris, Švendubrė, Dubininkai, Latežeris, - tai vis gatviniai kaimai su kelio dulkėmis, su vakaro pasidainavimais, su Sekminių atgaiva. O kur tragedijos ženklu pažymėti Klepočiai, kai per 1944 metų Kūčias okupantai su savais niekšais "pagalbininkais" pelenais paleido dešimtis gyvenimų. Skamba savo žavesiu štai tie miestelių vardai, kaip lietuviškumo dėmuo - Alovė, Kirsna, Rudamina. Tai tikri rajonų centrų pusbroliai. Pažvelk įdėmiau ir lenkų sodybos anapus ežero pasirodys, kur taip pat gražiai padzūkuojama, tarmiškai pasibarama. Tiktai niekas negali gerai pasakyti, ką daryti su Prienų kraštu. Ir dzūkiškas, ir sūduviškas. Pabūkime trumpai ir pas juos, nes Šilavotas visiems primena, kaip drebėjo stribų voros, kai juos padegino drąsuolių ugnys iš neramaus pokario miško. O Prano Puskunigio kanklelės vis dar skamba. Būta gero ir gražaus kankliavimo Skriaudžiuose, o netolies ir Veiveriai, kuriuose mokslus ėjo šimtai šviesuolių 1866-1915 metais.

Dzūkų gerumas, sakoma, iš prigimties, o dosnumas - iš tos pačios nedidelės saujos, nes bičiulių daugiausia čionai gyventa, o bičkopiai ir šiandien po drėvėtas pušis pasikarsto. Apie Varėną šalčiausia ir šilčiausia. Čia taip grybai uždera, kad pusė Europos jų nesurinktų. Pro A. Matučio ir M. Vainilaičio gimtines, pro S. Gedos tėviškę, kurioje senųjų dievų dar tebegyvenama: pro druskožemius ir didžiagires, pro Raigardą, pro A. Žmuidzinavičiaus pušynėlius, pro gausybę piliakalnių, nuo kurių gamtos grožybės tvinte tvinsta, pro J. Čečioto kapą Ratnyčioje ir pro esperanto tėvo L. Zamenhofo gimtąjį kiemelį, galėtų išeiti gražus turistų iš Europos takas. Ir mums patiems derėtų dažniau tais keliais keleliais pavaikščioti, nes daug kas pasimiršo, o dvasiai visuomet reikia atgaivos. Po politinių barnių ir ekonominių disputų.

Savita dzūkų žemė ne tiktai tarme ir gamta. Ne tiktai Čepkelių raistu su žalčių ir driežų virtinėmis, su kalerijos ir saidros augimvietėmis. Yra kur pabūti ir pasisvečiuoti. Visada, sako, dzūkas pavaišins obuoliu ir baravyku, pyragu ir paplotėliais. Galima įkopti į aukščiausią Lietuvos medį-eglę ir pasižvalgyti į panemunes, nuklotas slėniais, kur poeto M. Sarbievijaus vaikščiota, kur Mindaugas karūnuotas, kur garsieji Merkinės miesto ribų ženklai, kalbantys, kad čia garsioji puodžių sostapilė. Visi žinynai ir turistynai pataria sustoti Valkininkuose, kad pasigrožėtume B. Žilytės ir A. Steponavičiaus freskomis vaikų sanatorijoje, kad ilgėliau paviešėtume Perlojos "Respublikoje" su Vytauto Didžiojo paminklu, išsaugotu per visus sovietinius naikinimus ir kultūros griovimus, kad pasigrožėtume senąja Simno bažnyčia, statyta net 1520 metais, kad prisimintume 1863 m. sukilėlių kovas Dubičiuose, kad pabūtume Daugų akmens amžiaus gyvenimuose. Daug kur galima apsilankyti. Gaila, kad tik rudenė grybautė suvilioja tūkstančius miestiečių, kai akis mato tik materialinę gėrybę, pamirštama pakelti žvilgsnį dangop. Dzūkuose dar bendraujama giminiškiau negu kur kitur, dzūkuose dar nepamirštas etninis paveldas su kryžių statymu ir atstatymu, su kapinių saugojimu ir pamaldumu atlaiduose. Čionai dar išliko daugiau svirnų, klonų ir pirkių (kaip šiandien juos sudėtinga restauruoti ar remontuoti) negu suvalkuose. Archeologai čia kas vasarą sėdi senkapiuose ir senosiose gyvenvietėse, ieškodami ir surasdami papuošalų, keramikos dirbinių, o kraštotyrininkai kasmet vežimais dar veža sostinėn tautosakos turtus. Gaila, kad šiose žemėse per maža muziejų, pavyzdžiui, tokių kaip Algirdo Volungevičiaus Leipalingyje. Ir mokytojai su kultūrininkais gerokai prisnūdo. O rinkti dar yra kas: poringės ir pravardės, papročiai ir minklės, kaimų suėjimai ir senovės dainos, jaunimo pasibuvimai ir jomarkai. Kai kas iš naujo atgyja. Taip, gražių pavyzdžių, kai prisimenama garbingoji praeitis, kai atgaivinama istorija, jau yra nemažai. 1990 m. rugsėjo 1 d. Lazdijuose atidengtas Nepriklausomybės paminklas; jo liekanos buvo išsaugotos. Birštone iškilo vienuolikos skulptūrų Atminties takas Žalgiriui, sukilimams, stalinizmo aukoms atminti. Merkinėje išaugo Kryžių kalnelis, čia pokaryje enkavedistai nužudė šimtus nekaltų gyventojų. Klepočiuose pastatyti koplytstulpiai, kalbantys apie baisią tragediją.

Žinoma, ne visi miesteliai ir apylinkės turi parengę savo vietos kalendorius, kuriuose būtų sužymėtos istorinės datos, įvairios atmintys, ne visi dar turi suskaičiavę savo kraštiečius Lietuvoje ir užjūriuose, ne visi paminklai dar aprašyti ir ne visos kapinės jaukios, tvarkingos ir nuolatos prižiūrimos. O šiuose krašto kultūros paminklų sąrašuose yra nepaprastai unikalių objektų. Veisiejuose skamba varpas, įkeltas 1650 metais. Nemunaičio bažnyčios stacijos, Leipalingio bažnyčios klausyklos, Ratnyčios bažnyčios sietynas - tai profesinio ir liaudies meno šedevrai. Žiūrėk, piliakalniuose dar pašiukšlinama, o memorialinė sodyba paželia piktžolėse, prie kelio nėra rodyklės, vedančios į pilkapį, ant savaimingo dievdirbio kryžiaus nurūdijusi lentelė, kuri sako, kad čia yra vertingas dailės paminklas. Vietoje matosi geriausiai; jei gerų norų nepritrūks, tai turistai turėtų ne skrisate praskristi, o pabūti ir pasidarbuoti talkoje, kai sodinami parkai, kai valomos girios, kai švarinamas kaimas.

Aleksandras Šidlauskas

(Tęsinys sekančiame numeryje)

1905 m. gegužės 2 d. "Lietuviškoje ceitungoje" paskelbtame atsišaukime buvo aiškinama, kad išmintingi mokslo vyrai nutarė Mažosios Lietuvos svarbiausiame lietuvių mieste Tilžėje pastatyti namą ir jame įrengtoje parodoje rodyti lietuvių darbus bei raštus, todėl "yra visų lietuvių šventa pareiga pagal įstangą už tai įstoti, idant šitas parodymas kuo puikiausiai įtaisytas taptų ir mes su pagarba po akių svetimųjų pastovėtumbim". Atsišaukimas kvietė visus gyventojus aukoti lietuviško namelio statybai.

Tais pačiais, 1905 metais sumanymas bendromis lietuvių ir demokratinių požiūrių vokiečių pastangomis buvo įvykdytas: Lietuvių namelis pastatytas Tilžėje, Jokūbinės parko pakraštyje, šalia pušyno, kurį ir vokiečiai lietuvišku vardu "Puschyne" vadino. Namelis buvo baltai-mėlynai-raudonai nudažytas, šiaudais dengtu stogu, papuoštu lietuviškais žirgeliais ir kitais medžio drožiniais. Jis atrodė gražiai, tarytum pasakų namelis, kokio Vokietijos miestuose nebuvo. Panašių senovinių žvejų namelių būta Kuršių pamario kaimuose, ypač Gilijos kaime, bet jie negrįžtamai sunyko, nes jaunoji karta nevertino, statėsi modernesnius.

Į Tilžės Lietuvių namelį buvo suvežti iš apylinkės lietuviškų kaimų buities eksponatai: ūkio įrankiai, spintos, skrynios, skrynelės, verpimo rateliai, audimo staklės, tautiniai rūbai, staltiesės, rankšluosčiai, servetėlės, pagalvėlės, juostos, iš vytelių ir šiaudų pinti krepšliai, krepšeliai, medžio drožiniai, klumpės, liaudies muzikos instrumentai.

Lietuviškąjį namelį prižiūrėjo gražias tautiniais rūbais apsirengusi lietuvninkė. Ji ekskursijoms ir pavieniams asmenims aiškino eksponatų kilmę, prisėdusi prie ratelio, staklių rodė, kaip verpiama, audžiama. Ten pat buvo galima nusipirkti patikusių daiktų arba juos užsakyti.

Į PAGALBĄ TILŽĖS LIETUVIŲ NAMELIUI

XX a. pradžioje Tilžės (dabar Sovietsko) Lietuvių literatūros draugija (Litauische litererische Gesellschaft), kurioje buvo susispietusi inteligentija, vadovaujama Tilžės gimnazijos dėstytojo prof. A. Kuršaičio, sumanė savo mieste pastatyti Lietuvių namelį - liaudies buities muziejų. Jos nariai skelbė, kad Vokietijoje gyvenanti lietuvių tautos dalis mirštanti, netrukus visai išnyksianti, todėl mokslo uždavinys - visus tos tautos reliktus, kiek įmanoma, surinkti ir išsaugoti atei-nančioms kartoms.

Šio muziejaus ekspozicija lankytojams darė didelį įspūdį, rodė, kokia lietuvių tauta darbšti ir talentinga.

Po Pirmojo pasaulinio karo iširus Lietuvių literatūros draugijai, nutrūko ir Tilžės Lietuvių namelio veikla. Dalis jo eksponatų buvo perduota Karaliaučiaus "Prussia" muziejui, o kiti palikti Lietuvių namelyje, kuris pavadintas Tėviškės nameliu (Heimat Hauschen). Nuo šio jis priklausė Tilžės miesto savivaldybei. Tačiau senasis Tilžės Lietuvių namelio pavadinimas neišnyko iš žmonių atminties iki Antrojo pasaulinio karo.

1918 m. susikūrusi Prūsų lietuvių tautos taryba Tilžėje bandė buvusį Lietuvių namelį iš miesto savivaldybės atpirkti, tačiau nepavyko. Nuo 1933 m. Vokietijoje sustiprėjęs nacizmas suvaržė tautinių mažumų, taip pat ir Mažosios Lietuvos lietuvininkų kultūrinę veiklą. Galutinai Tėviškės namelio veikla nutrūko 1935 m.

Po Antrojo pasaulinio karo Mažosios Lietuvos lietuvininkai, ištvėrę skaudžius istorinius išbandymus - persikėlėlių stovyklas Vakarų Vokietijoje, šaltį ir badą Sibire grįžę ir neradę vietos savo gimtojoje žemėje, pabiro po pasaulį ir tik per stebuklą liko gyvi.

Buvusių lietuvininkų vaikai ir anūkai, savo tėvų ir senelių kultūros paveldėtojai, susitelkė lietuvininkų bendrijoje "Mažoji Lietuva" naujam darbui: išrinko Mažosios Lietuvos reikalų tarybą, kuri 1990 m. varasio 28 d. "Pareiškime", išspausdintame laikraštyje "Mažoji Lietuva", paskelbė norinti buvusioje savo žemėje, dabartinėje Kaliningrado srityje, suburti ten gyvenančius lietuvius, pažadinti senąją lietuvių dvasią, atgaivinti papročius, kultūrą, atkurti senus švietimo ir kultūros židinius. Jis kreipiasi į visus Lietuvos žmones, prašydama finansinės ir moralinės paramos. Tad padėkime mūsų broliams lietuvininkams atstatyti Tilžės Lietuvių namelį.

Petronėlė Žostautaitė

Adresas: *Vilnius, Treniotos 33-7, Lietuva.*

"Liaudies kultūra" 1991, 5.

- Pasikeitė ne tik šios tarnybos pavadinimas, pasikeitė jos veiklos idėja, filosofija. Jau pats pavadinimas milicija reiškia karo tarnybą. Buvęs SSSR prezidentas yra netgi pasakęs, kad milicija - ginkluotas partijos būrys, ir visą laiką buvo pabrėžiama, kad ji - valstybės jėgos ramstis. Taigi remiantis tokia nuostata, mūsų darbą vertino pagal tai, kiek sulaikėme ar nubaudėme pažeidėjų. Dabar iš esmės pertvarkydami veiklos pobūdį, siekiame, kad policija taptų mūsų sukurtos tvarkos, ramybės saugotoja. Galbūt neatsitiktinai atkurta policijos šventė, kurią šiemet spalio 2-ąją dieną pažymėjome jau antrą kartą, sutampa su katalikiškąja Angelų sargų diena.

Rengiantis reformai Vidaus reikalų ministerijoje, išnagrinėjome prieškario Lietuvos policijos struktūrą. Įvertinome ir tai, ką gero buvome sukaupę sovietinės milicijos darbe, jau įvykusias ekonomines socialines permainas Lietuvoje. Atkūrėme policijos nuovados - patį smulkiausią jos padalinį. Sukūrėme penkias policijos rūšis - kriminalinę, viešąją, transporto, kelių ir municipalinę. Itin pavojingų nusikaltėlių sulaikymui skirta greitojo reagavimo rinktinė "Aras", kuri ne be pagrindo laikoma elitiniu policijos padaliniu.

- Sovietinio milicininko profesija nebuvo prestižinė. Neretai jis būdavo įvairių anekdotų, pašaipių istorijų negudrus herojus. Kaip visuomenės akyse atgauti prarastą Lietuvos policininko autoritetą?

- Nenorėčiau sutikti su tokia nuomone, nes manau, kad neverta lengva ranka taip traktuoti - anksčiau buvo geras policininkas, o dabar - nevykęs. Vargu ar bus populiarus žmogus, kurio pareiga varžyti kito kai kuriuos instinktus, polinkius. Socioploginės apklausos daugelyje šalių liudija, kad ir ten susiduriama su problema, kaip pakelti policininko profesijos prestižą. Rengdami darbui pareigūnus, mes siekiame suteikti ne tik profesinių žinių, bet ir ugdyti profesionalą - kultūringą asmenybę. Tai ne vien skambūs žodžiai. Yra sudaryta speciali kultūrinio dvasinio ugdymo programa. Užsiėmimus bus privalu lankyti ir aukščiausio rango tarnybų vadovams, ir eiliniams policininkams. Žmogui, kuris beveik kasdien susiduria su smurtu, žiaurumu, žemu intelektu, reikia prisiminti ir žinoti, kad gyvenime esama ir šviesių, tobulų dalykų.

- Atvertus laikraščio puslapius, perskaitysi - nužudė, apiplėšė, šaudėsi. Nejaugi iš tiesų pasiekėme neregėtą nusikalstamumo lygį, ir Lietuva tampa nesaugiu kraštu, ar šį įvaizdį sudaro tai, kad turime galimybę daugiau sužinoti?

- Prisiminkime, kokioje šalyje neseniai visi gyvenome. Programinis komunistų partijos teiginys skelbė, kad visuomenėje, kuriančioje komunizmą, nėra nusikalstamumo. Išsigalvojus įvairių gudrybių, tvarkos pažeidimų statistika gerokai pasikeisdavo, o kai kuriuos ir visai nuslėpdavo. Nusikalstamumas įvairiose ataskaitose būdavo "išaiškinamas" šimtu procentų. Tiesa, tokie rezultatai sukeldavo šypsnį kolegoms iš kitų šalių. Europoje išaiškintų nusikaltimų vidurkis siekia trisdešimt procentų, ir mes artėjame prie šio lygio. Atvėrus kelius informacijai, kuri patenka į laikraščių puslapius, suprantama, gali susidaryti kraupus vaizdas apie Lietuvą - nusikaltėlių šalį. Kita vertus, daug kas priklauso ir nuo žurnalistų. Šiandien parašė, kad dingo vaikas, tačiau tai, kad kitą dieną jį surado - nė žodžio. O per Lietuvą jau eina šnekos - vaikus vagia. Iš esmės mūsų šalyje padaugėjo, ypatingai asmeninio turto vagysčių, tačiau kai kurių nusikaltimų skaičiumi prieškario Lietuvos statistikos ypatingai neviršijome. Šiuo metu mūsų šalyje nusikalstamumo tendencija panaši, kaip ir Europos šalyse.

- Išnyko geležinė siena, skyrusi mus nuo pasaulio. Tačiau, deja, ne visi žmonės į Lietuvą atvyksta, ketindami padėti. Kaip saugosimės ir ginsimės nuo tarptautinio nusikalstamumo? Nusikaltėliams netenka su-sidurti su finansinėmis, techninėmis problemomis, kurios šiandien aktualios Lietuvos policijai...

- Jau įsitikinome, kad Lietuva ima domėtis narkobiznio vertelgos. Daugelis tradicinių žaliavų pervežimo kelius patikimai pridengė įvairių šalių policija. Todėl ieškoma naujų maršrutų ir tikimasi, kad mes dar neįgudę, nepasirengę kovai su narkotikų transportu. Taip, kol kas esama šiokios tokios netvarkos, nesutvarkyti užsieniečių migracijos reikalai. Bet mes gaunam kitų šalių policijos paramą, jų patirties. Lietuva pirmoji iš buvusių SSRS respublikų tapo Interpolo nare, pasirašytos bendradarbiavimo sutartys ir užmegzti kontaktai su daugelio užsienio šalių tarnybomis. Labai daug policijai padėjo ir mūsų valstybė. Policininkas uždirba kur kas daugiau negu vidutinis Lietuvos tarnautojas. Atskiros tarnybos gavo reikalingos technikos, automobilių. Žinoma, ekonominė padėtis šalyje verčia taupyti benziną, norėtume pirkti daugiau modernios technikos. Tačiau dabartinė padėtis ne vien mūsų, o visos valstybės bėda.

- Ką priimate dirbti į policiją?

- Pastaruoju metu pasikeitė apie trečdalis darbuotojų, atėjo daug jaunimo. Nors žmonių mums labai trūksta, tačiau į darbą jau nepriimame be specialaus pasirengimo. Eiliniu policininku galima tapti tik baigus vienerių metų Vilniaus, Kauno ar Klaipėdos policijos mokyklas. Atrenkant jaunimą į patrulinę tarnybą, kuri budi gatvėse, taikomas ūgio standarto reikalavimas. Policininkas turi būti ne žemesnis kaip 175 centimetrai. Prieš porą metų Vilniuje atidaryta Policijos akademija. Tarp Lietuvos aukštųjų mokyklų čia būna vienas didžiausių stojančiųjų konkursas. Bet dar teks palaukti, kol mokslus baigs pirmoji labiausiai mokytų Lietuvos policininkų laida.

Sunkiausiomis valandomis Lietuvos nepriklausomybei Lietuvos policininkai išlaikė bandymą. Jie saugojo ir gynė Lietuvos televizijos ir radijo pastatus, kuriuos šturmavo sovietų kareivos. Daugelis pareigūnų buvo sužaloti, sumušti. Medininkų pasienio poste kartu su muitininkais buvo sušaudyti keturi "Aro" rinktinės ir kelių patrulinės tarnybos policininkai. Švenčiant policijos dieną, skverelyje prie Vidaus reikalų ministerijos kultūros rūmų sodinami ąžuoliukai tarnyboje žuvusių draugų atminimui. Naują medelį policininkai pasodino ir šiemet.

Kalbėjosi Rita Grumadaitė
P. Liubertas. ELTOS nuotr.

JOGAILOS KRYŽIUS, VYČIO ŽENKLAS IR POLICIJOS PROBLEMOS

Žodis "policija" į Lietuvą sugrįžo tais pačiais 1990-aisiais metais, kai buvo atkurta valstybės nepriklausomybė. Reorganizavus iki tol veikusią miliciją, po pusmečio mūsų šalies gatvėse išvydome pareigūnus, vilkinčius naujomis uniformomis. Tamsiai žalias tarnybinis rūbas, Vyčio ženklas kokarda kepurėje ir Jogailos kryžiūs atskyrė mūsų vyrus nuo tuo metu dar siautėjusių Lietuvoje, sovietinių milicininkų uniformomis perrengtų SSRS kareivių ir savo tarnybos draugus išdavusio ir okupanto pusėn perėjusio buvusio milicijos specialios paskirties būrio.

Kokia per tuos metus tapo nauja Lietuvos policija? Apie tai pokalbis su vidaus reikalų ministerijos Policijos departamento generaliniu komisaru ***Petru LIUBERTU.*** *P. Liubertas - Maskvos milicijos akademijos auklėtinis, trečią dešimtį metų dirba vidaus reiklų ministerijos tarnyboje.*

BATŲ IR TEKSTILĖS PARODA VILNIUJE

Vilniuje, "LITEXPO" parodų ir mugių centre tris dienas (spalio 27-30 d.) vyko didžiausia iš kada nors organizuotų Baltijos valstybėse tekstilės ir avalynės pramonės paroda "Baltic Shol + Textile '92 ". 2600 kvadratinių metrų ekspozicijos plote savo produkciją demonstravo 116 eksponentų iš 16 šalių: Airijos, Austrijos, Čekijos ir Slovakijos, Estijos, Indijos, Italijos, Honkongo, JAV, Latvijos, Lietuvos, Prancūzijos, Rusijos, Švedijos, Šveicarijos, Ukrainos, Vokietijos.

Tai pirmoji Tarptautinė specializuota tekstilės ir avalynės pramonės paroda Pabaltijyje. Mugės rengėjai - Vokietijos parodų ir mugių organizavimo firma "Fairtrade" ir Baltijos valstybių lengvosios pramonės įmonių asociacijos Lietuvos Pramonės ir prekybos ministerija, padedant ir bendradarbiaujant su "LITEXPO".

Mugę atidarė ir sveikinimo žodį tarė Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas V.Landsbergis, Lietuvos lengvosios pramonės įmonių asociacijos prezidentas Jonas Karčiauskas ir "LITEXPO" direktorius Aloyzas Tarvydas. Atidarymo ceremonijoje dalyvavo Baltijos šalių ekonomikos ir pramonės ministrai, užsienio svečiai, įmonių vadovai, žurnalistai.

Mugėje dalyvavo garsios įrengimų, medžiagų ir technologijų firmos: "Landau" (Australija), "Textima" (Vokietija), "Staubli" (Prancūzija), "Gruppo Frati" (Italija) ir daugelis kitų.

"Baltic Shoe + Textile '92" - skirta didžiąja dalimi lengvosios pramonės įmonių specialistams ir verslininkams, kurie įkūrė savo privačias įmones ir dabar nori apsirūpinti technika, susipažinti su naujovėmis tekstilės ir avalynės gamyboje. Ekspozicija taip pat buvo įdomi prekybinių importo bei eksporto organizacijų ir firmų darbuotojams. Kiekvienos dienos popietę vyko madų demonstravimai.

Parodoje dalyvavo ir 42 Lietuvos firmos bei įmonės. Lengvoji pramonė mūsų respublikoje viena iš seniausių tradicinių pramonės šakų. Joje dirba 100 tūkstančių žmonių, kurie pagamina 22% visos Lietuvos pramonės produkcijos. Dabar didžiausia šalies biudžeto pajamų dalis gaunama iš lengvosios pramonės įmonių pelno. Verpalus, audinius, trikotažo gaminius, siuvinius, avalynę, kailius ir meno dirbinius šiandien Lietuvoje gamina 103 didelės valstybinės įmonės ir akcinės bendrovės. Šiuo ekonominės krizės laikotarpiu dirba visos lengvosios pramonės įmonės, o gamybos apimtys sumažėjo tik 14%, kai tuo tarpu visos Lietuvos pramonės - net 45%. Daugelis lietuviškų gaminių tikrai džiugina akį, nenusileido savo išvaizda užsienietiškoms prekėms. Gaila tik, kad šią produkciją galima pamatyti parodose, o ne parduotuvėse.

Šia paroda Lengvosios pramonės įmonių asociacija - viena iš jos organizatorių - norėjo atkreipti visuomenės ir Vyriausybės dėmesį į lengvąją pramonę, kuri turėtų būti viena iš prioritetinių pramonės vystymo šakų. Jai reikia investicijų gerų partnerių, žaliavų ir įrengimų įsigijimui.

Parodos stenduose buvo eksponuojamas visas margumynas produkcijos: mašinos odos pramonei, verpimui, mezgimui, siuvimo pramonei, įranga avalynės ir kilimų gamybai, batai, odos ir tekstilės gaminiai, drabužiai, verpalai, aksesuarai.

Kiekvieną dieną specialistams buvo rengiami seminarai. Jų metu stengtasi atspindėti galimybės investuoti į Lietuvos pramonę, atskleisti problemas.

Norėtųsi tikėtis, kad tokia paroda nebus pirma ir paskutinė, kad visi jos dalyviai išsiskirstė ne tuščiomis rankomis.

Marija Kazilionytė

Sportas

MIRŠTA LIETUVOS LEDO RITULYS

Čempionai - Elektrėnų "Energija" Osvencime (Lenkija) nesėkmingai žaidė Europos klubų čempionų taurės ketvirtfinalio turnyre, kur pralaimėjo Osvencimo "Unia" 1:16 ir Kijevo "Sokol" 3:16.

Lietuvos rinktinė įgijo teisę dalyvauti pasaulio "C" grupės varžybose. Rinktinės vyr. treneris G. Girdauskas. Pagrindinė problema - ledas, kuris vienai valandai kainuoja 3 tūkstančius talonų.

LIETUVIS D. KASPARAITIS - "NEW YORK ISLANDERS" PROFESIONALAS

Spalio 10 d. iš Elektrėnų kilęs ledo ritulininkas išskrido į Niujorką žaisti NHL klube "New York Islanders".

Darius Kasparaitis, 20 metų ledo ritulininkas žaidė gynėju Maskvos "Dinamo", o NVS rinktinėje tapo olimpiniu čempionu. Sutartį su "New York Islanders" D. Kasparaitis pasirašė trejiems metams. Dar šį sezoną Darius gaus pusę miilojono dolerių algos. "New York Islanders" šiuo metu turi 13 tšk. iš 6 rungtynių ir NHL "Patrick" grupėje užima antrą vietą.

LIETUVA - LATVIJA 1:1

Spalio 28-ąją nuvalius sniegą nuo Vilniaus "Žalgirio" stadiono žaliosios vejos, į aikštę išbėgo žaisti pasaulio čempionato atrankinių rungtynių Latvijos ir Lietuvos nacionalinės rinktinės.

Sovietiniame futbolo čempionate latvių futbolo komandos niekada neblizgėjo, tačiau Rygoje Latvija pateikė pora sensacijų, sužaidusi lygiosiomis su Europos meisteriu Danija ir Ispanija.

Pirmasis puslaikis parodė, kad mūsų žvaigždės, žaidžiančios Europos klubuose, latvių rimtai neįvertino ir gavo patirti šoką. Mūsų gynėjams ir vartininkui suklydus latvių Linardas "kaukštelėjo" iš toli kamuolį į tuščius Lietuvos vartus - 0:1.

Tik likus 5 minutėms Robertas Fridrikas suktu smūgiu iš 15 metrų išlygino rezultatą.

Visą laiką žiūrovai švilpė ir skandavo: "Zelkevičius! Zelkevičius!" tuo sakydami, kad laikas prie komandos vairo stoti rimčiausiam Lietuvos futbolo specialistui, Vilniaus "Žalgirio" ekipos vyr. treneriui, su kuriuo vilniečiai yra laimėję 1987 m. Pasaulio universiadą ir Sovietų čempionato bronzą. Dabartinis vyr. treneris A. Liubinskas, deja, yra pasižymėjęs tuo, kad 1985 m. žalgiriečiai vijo už prastą vadovavimą jį iš komandos ir prašė vadovavimo iš B. Zelkevičiaus.

Lietuvos sudėtis šiose rungtynėse buvo tokia: V. Martinkėnas (Kijevo "Dinamo"), V. Buzmakovas (Vokietija), V. Baltušnikas (Vilniaus "Žalgiris"), E. Tumasonis (Klaipėdos "Sirijus"), A. Tereškinas ("Žalgiris") - V. Sukristovas (Natanijos "Makabi"), I. Pankratjevas (Kijevo "Dinamo"), R. Zdančius ("Žalgiris"), S. Baranauskas, R. Fridrikas, V. Ivanauskas (visi žaidžia Austrijoje). Keitimams išbėgo A. Žuta (Minsko "Dinamo") ir R. Vainoras ("Sirijus").

Rimas Balėnas

AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS DEPUTATAS IR KANDIDATAS Į SEIMĄ TAPO KONTRABANDININKU

Tą pačią dieną, kai rinkėjų valia LDDP sugrįžo į valdžią, Aukščiausiosios Tarybos tautininkų frakcijos narys Povilas Varanauskas buvo sugautas kartu su sėbru bevežant kontrabandą į Lenkiją.

Kalvarijų posto muitininkai iškrėtę rado 244 blokus (2440 pakelių) cigarečių "West", kurias ponas P. Varanauskas mėgino pervežti į Lenkiją drauge su marijampoliečiu A. Kulikausku.

Kaip tai atsitiko?

Visi deputatai naudojasi diplomatiniais postais, kurių savininkai per sieną praleidžiami be eilės ir patikrinimų. Taip būtų atsitikę ir šį kartą, tačiau muitininkai prisiminė, kad P. Varanausko bendrakeleivis, rugsėjo 1 d. buvo sulaikytas mėginant kontrabanda pervežti į Lenkiją daugybę ikrų ir spalvotųjų metalų. Tad muitininkai paprašė deputatą atrinkti savo daiktus, kurių prižadėjo netikrinti.

Galiausiai deputatas prisipažino jog pusė kontrabandinių cigarečių yra jo.

Deputatas Povilas Varanauskas priklausė Sąjūdžio koalicijai už demokratinę Lietuvą ir buvo viena spalvingiausių pastarojo meto Parlamento asmenybių. Pernai jis apkaltino tris deputatus mėginimu pardavinėti vaikus į užsienį. Prokuratūros tyrimas vėliau paneigė tai. Jis daug nuveikė dirbdamas KGB komisijoje - į "Lietuvos aidą" išmetė informacijos apie savo kolegas Č. Juršėną, E. Vilką, P. Glavecką ir buvusį Vilniaus universiteto rektorių J. Kubilių, kaltindamas juos buvus KGB agentais. Apskritai, P. Varanauskas Parlamente yra pasakęs bene daugiausiai kalbų, kuriose moralizuodavo kairiuosius dėl būtų ir nebūtų dalykų. Ir še tau, koks fiasko pasienyje!

Kaip rašė "Respublika", kita Sąjūdžio deputatė R. Gajauskaitė stengėsi padėti kolegai, bet nepavyko.

Povilas Varanauskas sėkmingai įveikė pirmąjį rinkimų turą, ir surinkęs 37,28 proc. balsų išėjo į antrąjį rinkimų turą. Jo varžovas - krikščionis demokratas A. R. Raškinis.

Įdomu, kaip sureaguos į deputato kontrabandininko nesėkmę rinkėjai?

Valdas Kučiūnas

KINIJOS REFORMOS IR KOMUNIZMAS

1992 rugsėjo viduryje Kinijos Visuotinio Liaudies susirinkimo Užsienio reikalų komisijos kvietimu Kinijoje viešėjo Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos užsienio reikalų komisijos nariai V. Povilionis ir V. Plečkaitis.

Spausdiname Vytauto Plečkaičio mintis apie Kiniją.

"TEGUL ŽYDI ŠIMTAS ŽIEDŲ, TEGUL RUNGTYNIAUJA ŠIMTAS MOKYKLŲ"

Šią Mao Cze Dungo citatą dažnai kartoja dabartiniai Kinijos komunistų partijos veikėjai pokalbiuose su užsieniečiais, akcentuodami vykstančios ekonominės reformos svarbą, konkurencijos, užsienio kapitalo investicijų būtinumą ir kitas, anksčiau dažnai smerkiamo kapitaizmo "ydas". Ir nors didžiulis Mao portretas dar kabo ant buvusių imperatorių rūmų vartų prieš Tian Mienio aikštę, vis dėlto ne jis, o Deng Sio Pingas šiandien yra labiausiai gerbiamas ir oficialiai cituojamas autorius. Būtent Dengo iniciatyva buvo padėti pamatai kiniečių ekonominei reformai 1978 m., buvo sukurtos specialios ekonominės zonos, iš kurių keturios yra Gvandžou provincijoje, o viena Hainanio saloje, turinčioje provincijos statusą. Iš viso Kinijoje yra 30 provincijų, įskaitant Taivanį, kuris laikomas neatskiriama Kinijos teritorija.

Shenzernis - 2,3 mln. gyventojų miestas, prieš dešimtį metų buvo žvejų kaimas, turėjęs valsčiaus teises su trisdešimt tūkstančių žmonių. Šiandien jis turi specialų ekonominės zonos statusą. Jame tūkstančiai užsienio - daugiausia Pietryčių Azijos, Japonijos, JAV firmų, dešimtys daugiaaukščių modernių viešbučių, didžiulės parduotuvės, užverstos prekėmis iš kaimyninių valstybių ir pačių kiniečių pagamintos. Kainos, žinoma, pasaulinės, šiek tiek mažesnės negu JAV ir Vakarų Europoje. Atlyginimai šioje ekonominėje zonoje 2 - 3 kartus didesni negu kitose provincijose. Pats miestas padalytas į dvi dalis. Pusė gyventojų gyvena ir dirba specialioje ekonominėje zonoje, į kurią atvykti galima tik su specialiais leidimais. Kita miesto dalis, nors naudojasi daugeliu ekonominių lengvatų, tačiau neturi tokių privilegijų, kokios turi speciali ekonominė zona.

Shenzenyje dirba, arba atvažiuoja savaitgaliais gyventi savo nusipirktuose namuose ar butuose, tūkstančiai Honkongo (Kiniečiai vadino jį Chaingong) kiniečių. Tai jiems visiškai paprasta, nes Shenzenio miestas turi vieną su Honkongu, XIX a. užgrobto Anglijos ir paverstu kolonija. Beje, ši nuo III a. priklausanti Kinijos valstybėi, teritorija po penkerių metų taps vėl jos sudėtine dalimi. Kaip ir portugalų kolonija Makao (Aomenas) dviem metais vėliau.

Matyt, neatsitiktinai specialios ekonominės zonos buvo sukurtos prie šių anglų bei portugalų valdų, kuriose pragyvenimo lygis žymiai didesnis, yra išsivystę ekonominės rinkos šantykiai. Naujos specialios ekonominės zonos praktiškai supa šias buvusias kolonijas ir tikslą parengti ne tokį skausmingą kiniečių, gyvenančių Makao ir Honkonge, priėmimą į Tėvynės glėbį.

Būtina pažymėti, jog ekonominė reforma vyksta ne tik specialiose ekonominėse zonose, bet praktiškai visoje Kinijoje. Tačiau specialioms ekonominėms zonoms Pekino valdžia yra suteikusi lengvatų, kurių dėka pritraukiamas užsienio kapitalas ir vystomos naujausios technologijos. Užsienio kapitalas mielaiskverbiasi į šias zonas vien todėl, kad du metus atleidžiamas nuo mokesčių ir naudoja labai pigią Kiniečių darbo jėgą. Atlyginimai čia nors ir didesni 2-3 kartus, t. y. apie 400-600 juanių, tačiau skaičiuojant netgi oficialiu kursu jie neviršija 100 USD per mėnesį.

Dera pasakyti, kad reformai Kinija ruošėsi keletą metų. Ji parengė įstatyminę bazę užsienio investicijoms pritraukti, aprūpino ekonomines zonas pakankamu elektros energijos kiekiu (prancūzai pastatė atominę elektrinę), nutiesė modernių kelių, pastatė naujų aerouostų bei jūrų uostų, užtikrino telekomunikacijų saugumą ir t. t. Nėra apribojimų bendroms kiniečių-užsienio firmoms dėl užsienio kapitalo dydžio. Jis gali sudarytі net 90%, o neretai bendrai firmai vadovauja užsieniečiai, parinkdami kadrus, nustatydami atlyginimus ir pan. Beje Kiniečių darbo savaitė trunka 48 val. Dirbdama ir šeštadienį. Vienos savaitės trukmės atostogos suteikiamos tik po to, kai vienoje vietoje išdirbama 3 metus, o po 10 metų darbo vienoje vietoje galima tikėtis dviejų savaičių atostogų. Kiniečiai labai darbštūs, mažai naudoja alkoholio (per 10 dienų neteko nė vieno išgėrusio matyti), tačiau netokie nedisciplinuoti kaip japonai, ar vokiečiai. Tą teko pastebėti vienoje modernioje gamykloje, darančioje skardines dėžutes alui, kai mus lydintis direktorius pats sustabdė automatinę liniją, nes ten, kur turėjo būti kontrolierius, jo nebuvo.

Didžioji dalis kiniečių (apie 70%) gyvena kaime. Žemė yra kolektyvinė nuosavybė, tačiau valstiečiai ją gali naudoti savo nuožiūra. Pietinėje ir net centrinėje Kinijoje, kur valstiečiai yra gerokai praturtėję, jie patys jau nedirba žemės, o nuomoja kitiems, užsiimdami prekyba, bizniu. Teko gyventi moderniame keturių žvaigždučių viešbutyje, kuris priklausė vietos valstiečių bendruomenei ir bandrai australų firmai.

Šalia modernios technikos, tiek žemės ūkyje, tiek pramonėje dar labai daug naudojama rankų darbo. Tačiau visur skatinama privati iniciatyva arba bent jau ji nedraudžiama. Ištisas kvartalas apie reprezentacinį "Benjin Hotel" viešbutį Pekine - įvairios parduotuvės, kavinės, restoranėliai. Dienai baigiantis šio kvartalo šaligatviai prisipildo gatvės pardavėjų, prekiaujančių beveik viskuo, kuo tik galima prekiauti; čia pat ant šaligatvio verdama, kepama, valgoma, geriami bealkoholiniai gėrimai, šūksniais reklamuojamos prekės. Tai trunka iki vėlyvo vakaro ir taip kiekvieną dieną. Parduotuvės neužsidaro nė sekmadieniais. Atvirkščiai, tą dieną visi kiniečiai skuba apsipirkti, jų gatvėse ir parduotuvėse tiek daug, kad obuoliui nebūtų kur nukristi.

KINŲ RESTORANAI

Kiniečiai, ypač pietuose, garsėja nuostabia virtuve. Kulinarija - viena iš sudėtinių senos Kinijos kultūros dalių. Valgio parengimui, jo pateikimui, kvapams įvairaus skonio padažams skiriamas nemenkas dėmesys. Pietuose priimta sakyti, jog valgoma viskas, kas juda, plaukia ar skrenda, išskyrus laivus ir lėktuvus. Bet viskas padaroma su tokiu išmanymu ir kultūra, jog ne tik varlių kojelės, bet ir bambukų lazdelės, nekalbant jau apie 15 rūšių koldūnus, atrodo tikri skanėstai.

Žinoma, ne kiekvianas kinietis ir ne kasdien, o gal tik per dideles šventes suteikia sau ar savo šeimai galimybę pavalgyti kinietiškame restorane, paragaujant keliolika patiekalų. Neretai pamatysi prie parduotuvės ar skurdokos kavinukės atsitūpusį kinietį, valgantį bandelę su ryžiais, kuri dažnai yra pagrindinis ir kasdieninis maistas.

Mus lydėję kinų partiniai funkcionieriai teigė, jog pagrindinis KKP vadovybės tikslas aprūpinti 1 milijardą 200 mln kiniečių maistu ir rūbais. Neteko matyti alkanų ir elgetaujančių. Gal todėl, kad duona, ryžiai ir kai kurie rūbai yra valstybės dovanojami. Jie įsigyjami už talonus. Datuojamas visuomeninis transportas, komunaliniai patarnavimai, butų nuoma. Tačiau ne visiems. Kiniečiams taikomos dotacijos. Jau ryškiai jaučiasi Kinijos visuomenės susisluoksniavimas.

KOMUNISTŲ HEGEMONIJA

Jeigu ekonominiame gyvenime ryškiai jaučiama liberalizacija, tai visuomeniniame ir politiniame - komunistų hegemonija. Mums oficialiai buvo teigiama, kad Kinijoje opozicijos nėra, politinių kalinių taip pat nėra. Žudynės Tian Mienio aikštėje prieš keletą metų oficialiai aiškinamos kaip kriminalinių nusikaltėlių darbas, trikdęs visuomenės ramybę. Be 50 milijonų komunistų armijos egzistuoja 8 ją remiančios ir jos vadovavimą pripažįstančios "demokratinės partijos". Visoms aštuonioms priklauso vos 400 tūkst. narių. Trys šių partijų vadovai, su kuriais teko susitikti, teigė, jog į jų nuomonę įsiklausoma, kad Kinija yra socialistinė demokratinė valstybė, turinti savo specifiką.

Miestų gatvėse daug milicijos, nemaža karinių mašinų. Tačiau labiausiai krenta į akis kinų saugumo automobiliai su ryškiomis raudonomis "G A" raidėmis baltame fone. Mums iš karto pasakė, ką reiškia šie numeriai. Beje, visi kiniečiai tai žino. Kinų saugumas, skirtingai negu sovietų nesislepia nuo žmonių, o atvirkščiai save demonstruoja, tarsi įspėdamas, kad ši tarnyba visada pasiruošusi.

Deja, neteko patirti eilinių kiniečių nuotaikų. Tuo labiau, kad mūsų dviejų žmonių delegaciją visada lydėjo mažiausiai trys kinų palydovai, kartu su mumis gyvendami net tame pačiame viešbučio aukšte. Tik valgė jie atskirai, mus maitindami atskirame kambaryje, o kartais, nors tame pačiame restorane, bet prie atskiro stalo. Tik dalyvaujant aukštam partiniam funkcionieriui susėsdavom prie apvalaus didelio stalo ir prasidėdavo banketas. Jį, kaip taisyklė, pradėdavo antras arba trečias pagal rangą provincijos partinis vadovas kalba apie tos provincijos pasiekimus. Ji užtrukdavo 20-30 min., o paskui, laisvai šnekučiuojantis buvo valgomi gausūs kiniečių patiekalai užsigeriant alumi arba vynu. Netrūkdavo ir bealkoholinių gėrimų. Mus lydėjusio Užsienio reikalų komisijos profesoriaus žodžiais iki reformos tokiuose banketuose buvo geriama žymiai daugiau.

KINŲ SIENA

Susidaro įspūdis, kad kiniečiai gerbia tūkstantmetę savo šalies istoriją, o partijos vadovai netgi stengiasi pamėgdžioti senas kinų imperatorių tradicijas. Tą pajutome, kai iškilmingų banketų ceremonijų metu išsirikiuoja pulkas tautiniais rūbais pasipuošusių merginų, nešančių gausius patiekalus ant stalo, kiekvieną apibūdindami šeimininkui ir svečiams.

Kiniečiai tiesiog masiškai, šeimomis lanko buvusius imperatorių rūmus, Kinų sieną, kuri tapusi savotiška turistų Meka Azijoje. Bilietai brangūs. Kiniečiams - apie 2 USD, o užsieniečiams ir net kiniečiams, gyvenantiems už KLR ribų, kainos 2-3 kartus didesnės. Gal ir mūsų tautiečiai, paremdami skurstančius mūsų muziejus galėtų mokėti daugiau, negu vargšai lietuviai, gyvenantys Lietuvoje.

Neseniai dar vienu pasaulinės kultūros centru Kinijoje tapo netoli Chianio miesto archeologinis karių ir žirgų muziejus. Kiekvieną garbingą Kinijos valstybės svečią atveža į centrinėje Kinijoje esantį Chianio miestą, kad parodytų Kinų archeologų iškastas 8000 keramikinių karių skulptūras, išrikiuotas kovos tvarka. Joms daugiau kaip 2300 metų. Kariai imperatoriaus nurodymu pozavo apie aštuoniasdešimčiai skulptorių, kurie iš molio lipdė, o paskui išdegė originalą atitinkančias karių skulptūras ir jas palaidojo kartu su imperatoriumi. Viena tokia, natūralais dydžio skulptūra prieš 10 metų atsitiktinai buvo aptikta valstiečio lauke. Dabar čia didžiulis muziejus, tarsi uždengtas stadionas, kuriame 2-4 metrų gilyje išrikiuotos karių skulptūros.

Provincijos valdžia paėmė didelį kreditą, kad įrengtų modernius kelius, vedančius į šį muziejų, pagal paskutinį technikos žodį pastatė aerouostą, su užsienio firmų pagalba išaugo keliolika pasaulinius standartus atitinkančių viešbučių, sukūrė infrastruktūrą turtingam užsienio turistui. Paskolą reikės grąžinti, todėl važiavimas autostrada yra mokamas, viešbučiai perpildyti Amerikos, Vokietijos, Japonijos turistų, paliekančių čia nemažas sumas.

Didžiausia pasaulio valstybė pamažu, bet užtikrintai, be socialinių sprogimų, komunistams dar tvirtai laikant valdžią savo rankose, eina link rinkos ekonomikos. Eina žymiai greičiau negu buvusios Sovietų Sąjungos respublikos, įskaitant ir Baltijos valstybes, kuriose užsienio investicijų praktiškai nėra. O galimybių jų būti žymiai daugiau, jeigu toms investicijoms paruoštume dirvą. Gal naujas Seimas bus protingesnis šiuo požiūriu?

Vytautas Plečkaitis

DOVANOS IR PARAMA ARTIMIESIEMS LIETUVOJE!

VAISTAI - pristatome įvairių rūšių Vakarų Europoje gaminamus vaistus. (Jei žinomas vaistų pavadinimas - receptai nereikalingi).

MAISTAS - Siuntinys Nr. 10. Praktiškas ir įvairus: konservuota mėsa (6 dėžutės), 1 sv. margarino, 1 stiklinė tirpstančios kavos, 2 sv. pupelių kavos, 4 sv. cukraus, 2 sv. sūrio, 1 dėž. saldaus pieno, 2 dėž. šprotų, 1 dėž. saldainių, 2 lit valgomos alyvos, 4 sv. geros rūšies dešros, 1 butelis alkoholinio gėrimo - **£70.**

RŪBAI - vietoje rūbų, avalinės ir medžiagų mes patariame tam tikslui paskirti dolerių sumą, o tai bus praktiškiau ir naudingiau, nes gavėjas galės dovanas pats pasirinkti. Mes pinigus pervedame greitai ir taupiai.

Mes parduodame OLYMPIA IR OPTIMA (portable) rašomas mašinėles su lietuvišku šriftu.

Mes sudarome testamentus, pervedame palikimus į Lietuvą arba kitus kraštus pageidaujama valiuta ir atliekame finansines ir bankines operacijas.

Mes taip pat patariame ir atidarome "Offshore" indėlių sąskaitas įvairia valiuta, tarpininkaujame vakarų bendrovių, investment trusts, unit trusts akcijų įsigijime ir kitų vertybių dokumentų sudaryme.

BALTIC STORES & CO. (Z. Juras & V. Juras)
11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England
Tel.: 081-460 2592 Fax: 081-318 7643.

GUNNEL TRAVEL SERVICE LTD

siūlo kelionę iš Londono į Vilnių ir atgal:

Lietuvos Avialinija -
£225 vienam asmeniui (išskyrus gruodžio 14 ir 24 d.),

Austrijos Avialinija per Vieną -
£290 vienam asmeniui.

Grupinės kelionės pigiau.
Taip pat galime užsakyti vietą viešbutyje ir kelionę po kraštą.

Informacija:
Hayling Cottage, Stratford St. Mary,
Colchester Essex, CO7 6JW, England.
Tel. & Fax 0206-322352

KELIONĖS JŪRA Į KLAIPĖDĄ

Iš Kiel (Vokietijoje) kiekvieną antradienį išplaukia "Mercuri-I" laivas į Klaipėdą. Priima automobilius ir autobusus. Iš Klaipėdos grįžta į Kiel kiekvieną ketvirtadienį. **Kainos:** vienam asmeniui į abu galus nuo **£407** iki **£593** (priklausant nuo kabinos), keliems asmenims vienoje kabinoje - pigiau. Automobilis - **£111**.

Daugiau informacijų galima gauti: Gunnel Travel Service Ltd., Hayling Cottage, Stratford St. Mary, Cochester, Essex, CO7 6JW, Gt. Britain. Tel.; 0206 322352.

PRAEITIES NOSTALGIJA

Neseniai pasibaigė XX SSRS komunistų partijos konferencija. Ji vyko Maskvoje pusiau pogrindžio sąlygomis. Joje dalyvavo beveik 300 delegatų iš 13 buvusių sovietinių respublikų. Išrinktas organizacinis komitetas, kuris ruoš 24-ąjį partijos suvažiavimą. Jo metu būsianti įkurta atnaujinta partija. O Minske rugsėjo viduryje jau visiškomis pogrindžio sąlygomis įvyko NVS komunistų politinis konsultacinis pasitarimas.

Beje, Minske beveik prieš 100 metų nelegaliai įvyko RSDDP I suvažiavimas, po kurio susikūrė komunistų partija. Respublikų kompartijų konsultacinė taryba buvo sudaryta šių metų vasarą. Jos paskirtis - paruošti bendrą strategiją ir taktiką ruošiantis atkurti SSRS.

Partiją atkurti ne taip jau sunku. Juk yra keli tūkstančiai, o gal ir milijonai žmonių, kurie priklausė 18 mln. TSKP armijai ir tebėra komunizmo idėjos šalininkai. Jie sugebėtų susijungti į partiją, net jeigu Rusijos konstitucinis teismas įteisins TSKP uždraudimą.

ELR

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN -- Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England

Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-792 8456

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 23 svarai;

Vokietijoje - 85 DM. Visur kitur - 30 sv.

Vienoje skilty įdėto skelbimo kaina 10 sv. už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KADA-KAS-KUR?

Lapkričio 20-22 dd.- Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Romuvoje.

"EUROPOS LIETUVIS" SPAUSDINAMAS VILNIUJE

Šis "EL" Nr. 43 išsiųstas iš Vilniaus lapkričio 2 d.

"EL" redakcijos ir administracijos adresas pasilieka tas pats. Siųsdami "EL" prenumeratą pažymėkite:

"Europos lietuvio" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

Tel.: 071-727 2470

Faksas: 071-792 8456

******

"EL" adresas Vilniuje:

Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva-Lithuania.

Tel.: 010 70122 622 466

Faksas: 010 70122 614 984

SL 1436

L. K. V. S-gos "Ramovė" Mančesterio Skyrius

lapkričio 21 d. 6 v. v.

Mančesterio Lietuvių klube, 121 Middleton Rd., Manchester rengia

LIETUVOS KARIUOMENĖS ŠVENTĖS minėjimą.

Programoje H. Vaineikio paskaita ir meninė dalis.
Tikimasi,
kad minėjime dalyvaus Lietuvos Ambasados Londone patarėjas Dr. A. Nesavas ir DBLS pirmininkas J. Alkis.

Visi tautiečiai yra kviečiami minėjime gausiai dalyvauti.

Ramovėnų valdyba

AUKOS SPAUDAI

A. Janusevičius £5
B. Zinkus £2
R. I. Kvedaras £15
Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

ATITAISYMAS

"E.L." Nr. 41, 1992 10 22, 8 psl. "Lietuvių kronikos" antroje skiltyje (be antraštės) padaryta klaida. Vietoje **D.Britanijos Lietuvių Sąjungos valdyba** turėjo būti **Tautos Fondo valdyba**.

Už klaidą atsiprašome.

ELR

PAMALDOS

Nottinghame - lapkričio 8 d., 11.15 val., Židinyje.

Eccles - lapkričio 8 d., 12.15 val.

Nottinghame - lapkričio 15 d., 11.15 val., Židinyje.

Derbyje - lapkričio 15 d., 14 val,. Bridge Gate.

MANČESTERYJE

ARKADIJUI PODVOISKIUI - 70 METŲ

Spalio 14 d. **Ark. Podvoiskis** sulaukė 70 metų amžiaus. Su šia sukaktimi sutampa ir jo visuomeninės, organizacinės bei kultūrinės veiklos keturiasdešimtmetis. Be anksčiau eitų įvairių pareigų, šiuo metu yra ilgametis MLS klubo ir DBLS Mančesterio skyriaus pirmininkas, MLK Bendrijos sekretorius, ramovėnų Revizijos komisijos narys, AL Biuletenio vyr. redaktorius ir bendruomenės korespondentas (25-ti metai), neskaitant mokslinio darbo.

Ta proga jis spalio 12 d. surengė MLS klube šaunų balių-pobūvį, kuriame dalyvavo būrys jo draugų bei pažįstamų. Jį visų vardu pasveikino vicepirm. Hn. Vaineikis ir įteikė visų pasirašytą sveikinimo kortelę. Sėkmės gyvenime ir veikloje palinkėjo ir kiti. Visi jam sugiedojo įlgiausių metų ir pakėlė tostą už jo sveikatą.

Pobūvis praėjo pakiliai ir linksmai.

PAGALBA MARTYNUI

Panevėžietis trijų su puse metų Martynas Antanaitis keletą dienų gydėsi Sheffieldo vaikų ligoninėje. Padėti apmokėti ligoninės sąskaitą aukojo sekantys:

200 sv. - V., 74 sv. - Mančesterio Moterų grupė, po 10 sv. - E. Žebelienė, H. Pargauskas, V. Byla, A. Žile, M. Purienė. Po 5 sv. - O. Ramonienė, S. Keturakienė, E. Sasnauskienė, O. Samulienė, A. Jakimavičius, O. Eidukienė, A. Podvoiskis, A. Žukauskas, J. Navickas, A. Rimeikis, V. Virbickienė, A. Vigelskas, S. Jankaitis, A. Miliūnas, V. Chadakauskas, B. Kupstienė, Pavardė nežinoma. Po 3 sv. - H. Vaineikis, S. Lauruvėnas. Po 1 sv. - A. Podvoiskienė, A. Bruzgys, P. Baukus, J. Bagdonas, J. Eidukas. Viso 420 sv.

Aukotojams nuoširdus ačiū.

SKAUTIŠKUOJU KELIU

LSS Europos Rajono Vadijos posėdis įvyks **š. m. lapkričio mėn. 14 d., 1 val. p.p. ukrainiečių salėje, 31 BENTINCK RD. NOTTINGHAM.**

Kviečiu vadovus, skautininkus, skautininkes dalyvauti posėdyje, pranešant apie tai Rajono vadui.

Praeitoji vasaros stovykla praėjo sėkmingai. Čia pateikiu jos apyskaitą.

PAJAMOS

Stovyklautojų mokestis	2290.00
Aukos	831.50
	3121.50

IŠLAIDOS

Maistas	1786.07
Transportas	135.68
Įrengimai	433.66
Rajono veiklai 1993 m.	500.00
Smulkios išlaidos	47.62
	2902.98

Likutis sumoje £218.52 keliamas į bendrą Rajono iždą.

Didelė padėka tenka lietuviškai visuomenei už aukas, o Lietuvių Sąjungai, stovyklos vadovybei - už globą ir paramą stovyklautojams.

V. S. Jaras Alkis
Rajono vadovas

REIKALINGI SPAUDOS PLATINTOJAI!

Darbas - sekmadieniais po pietų.

Kreiptis:
2015 Vilnius,
P.O. Box 2715.

SKELBKITĖS LONDONE IR VILNIUJE LEIDŽIAMAME "EUROPOS LIETUVYJE"

Už dolerius ar angliškus svarus pirksiu Vilniuje, gražioje vietoje ar senamiestyje trijų-keturių kambarių butą.

Turi būti su visais patogumais.

Pageidaujama keturių-šešių butų name.

Kreiptis laišku:
P.O. Box 2715,
2015 Vilnius,
LITHUANIA

Nobelio premijos laureatė-92

Paskirta Nobelio taikos premija. Šiemet ją gavo gvatemalietė Rigoberta Menchu Tum. Jai trisdešimt treji metai. Jau daug metų ji nenuilstamai darbuojasi gindama ir populiarindama Amerikos indėnų teises.

Rigoberta Menchu yra indėnė, gimusi labai neturtingoje šeimoje. Jaunystėje aktyviai dalyvavo katalikų bažnyčios socialinėse programose, visų pirma - moterų judėjime. Už ryšius su ginkluotu čiabuvių pasipriešinimo judėjimu buvo persekiojama jos šeima. Tėvas ir motina buvo areštuoti ir kankinami, brolis nužudytas. 1981 metais Rigoberta Menchu buvo priversta emigruoti į Meksiką. Tris kartus slaptai grįžo į Gvatemalą, dalyvavo valstiečių pasipriešinimo akcijose, bet buvo priversta grįžti į Meksiką. Savo gyvenimą ir patirtį, savo artimųjų ir Gvatemalos valstiečių patirtas skriaudas aprašė knygoje "Aš, Rigoberta Menchu", išverstoje į aštuonias kalbas. *VAT. R.*

Angliakasiai ir Maastrichto sutartis

Jau nebe pirmą kartą Britanijos vyriausybė turi bėdos su angliakasiais. Paskutinį kartą ponios M. Thatcher vyriausybė laimėjo susikirtimą, todėl anglies kasyklų profsąjunga nustojo daug narių ir prestižo, bet šį kartą atrodo, ji vėl atsigavo. Vyriausybė staigiai pranešė uždaranti trečdalį visų anglies kasyklų ir atleidžianti 30.000 angliakasių, nes nesą rinkos anglims. Dėl to pasipiktino daug žmonių, ne tik angliakasiai, kurie surengė didelių demonstracijų. Vyriausybė buvo priversta sušvelninti kasyklų uždarymą, bet nepasitenkinimas vistiek liko. Tai labai pablogino vyriausybės padėtį. Prie to dar prisidėjo Maastrichto sutarties svarstymas parlamente. Premjeras net pagrasino paskelbti naujus rinkimus, jeigu nebus ši sutartis priimta.

REIKALINGA markiravimo mašina.

Mokėsime valiuta.
Siūlyti "Europos lietuvio" redakcijai, tel. 62-24-66.

LONDONAS - VILNIUS

Nuo 1992 m. rugsėjo 3 d. prasidėjo tiesioginis *SAVAITINIS* susisiekimas lėktuvu Londonas -Vilnius ir atgal.

Pirmadieniais skrydis TE 452 iš Londono į Vilnių - 13.55 val.

Šeštadieniais skrydis TE453 iš Londono į Vilnių - 16.15 val.

Abu skrudžiai iš Heathrow, Terminal 3

Dėl bilietų kreiptis: Gunnel Travel Service Ltd., Tel.: 0206 322352

LIETUVOS AMBASADA LONDONE

17 ESSEX VILLAS LONDON W8 7BP

Tel.: 071-938 2481
Fax: 071-938 3329

Britų piliečiams vizos nereikalingos. Turintiems Travel Document arba Certificate of Identity vizos išduodamos; pirmadieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 12 val., trečiadieniais nuo 15 18 val

EKSKURSIJA Į LIETUVĄ!

PRALEISKITE ŠV. KALĖDAS IR NAUJUS METUS SU GIMINĖM LIETUVOJE

Gruodžio 14 d. 16.15 val. išskrendame iš Heathrow Lietuvos Oro Linijos (LAL) lėktuvu. Vilniuje būsime 21.05 val. (Lietuvos laiku). Lietuvoje galėsite pabūti vieną mėnesį. Grįžimas pirmadienį arba šeštadienį.

KAINA £250.00. Plius draudimas.
Užsiregistruojant užmokėti £50.00 deposito

Taip pat galime priimti registravimus gruodžio 19 ir 21 d. reisams į Vilnių.

KAINA ŠIOMS DIENOMS £286.00. Plius draudimas.
Šiems reisams reikalaujame pilno mokesčio su registravimu.

Kadangi skrydžiai bus pilni, prašome anksčiau registruotis. Atskridę šiais reisais, Lietuvoje galėsite pabūti tris mėnesius.

Prašome kreiptis: P. V. Bulaitis, 40, Connaught Ave., North Chingford, London E4 7AA. Tel. 081 529 1393.

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsidrausti, kad išvengus ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų ir linki geros bei atmintinos kelionės!

PASAULYJE

Nesutaria dėl pasaulio prekybos

Sakoma, kad galima būtų padidinti pasaulinės prekybos apyvartą 200 bilijonų dolerių per metus ir tuo padėti greičiau išsikrapštyti iš ūkinės krizės, jeigu būtų visų 108 valstybių pasirašyta GATT sutartis, kuri išlaisvintų pasaulinę prekybą iš per didelių tarifų bei kitų suvaržymų. Tos sutarties derybos jau tęsiasi šešis metus ir jau atrodė, kad eina prie galo, bet štai įsikišo Europos Bendrijos agrikultūrinė politika, pagal kurią kontinento ūkininkai gauna dideles subsidijas už žemės ūkio produktus, kas įgalina juos parduoti pigiau negu kitų valstybių ūkininkai. Tai labai nepatinka Amerikai, nes jai yra sunku konkuruoti su subsidijuojamais produktais. Taigi didžiausias nesutarimas ir yra tarp Amerikos ir Prancūzijos, kurios ūkininkai žada kelti riaušės, jeigu jų subsidijos būtų atimtos ar sumažintos. Prezidentas F. Mitterand'as bijo pykinti ūkininkus. Jam pritarė ir Bendrijos pirmininkas prancūzas Delors, gal ne tiek dėl Prancūzijos ūkininkų grasinimų, kiek dėl to, kad tai būtų padėję prezidentui G. Bushui laimėti rinkimus. Derybos dėl to buvo nutrauktos, bet įsikišus Britanijos premjerui, kuris šiuos šešis mėnesius pirmininkauja Europos Bendrijai, vėl buvo sutarta derybas tęsti.

Kas laimės Honkonge?

Palyginti su Kinija Honkongas yra mažas žemės gabalas sujungtas siaura juosta su Kinija. Ten gyvena 6 milijonai žmonių, daugiausia kiniečiai. Honkongas yra pasaulinio lygio prekybos centras, turtingas ir dėl to svarbus Kinijai. Jo gyventojai bijo pakliūti komunistinėn valdžion, nors Kinijos vyriausybė ir pažadėjo išlaikyti Honkonge valdžią tokią pat. Dėl to ir kilo ginčai tarp Britanijos ir Kinijos. Naujasis gubernatorius Chrisas Pattenas nori sudemokratinti Honkongo administraciją prieš perduodant ją Kinijai 1997 m. Kinija tam priešinasi ir grasina įvesti čia savo administraciją. Taip pat Kinija priešinasi naujo aerodromo statybai, nes bijo, kad jai reikės padengti skolas už jo statybą. Honkongo politikai yra susirūpinę pasklidusiais gandais, kad 1990 m. buvo padarytas slaptas susitarimas tarp Britanijos ir Kinijos ir nori žinoti, kas buvo sutarta. Pasiturintieji Honkongo gyventojai emigruoja į Australiją, Ameriką ir kitur.

KGB tebedirba

Rusijos užsienio mokslininkai skundžiasi, kad jie yra persekiojami Rusijos Saugumo Policijos, buvusios KGB. Esą sekami Rusijos mokslininkų susitikimai su užsienio žurnalistais. Pastaruoju metu trys mokslininkai buvo areštuoti už tai, kad jie pranešė spaudai apie nervus paraližuojančių dujų gamybą. Du iš jų buvo vėliau paleisti, bet vienas gali būti teisiamas.

Opozicija B. Jelcinui

Demokratija sunkiai skinasi kelią Rusijoje. Rusijos parlamentas tebėra priešingai nusiteikęs B. Jelcino reformoms ir nenori prailginti laiko jo teisei leisti dekretus ir skirti ministrus. Šis parlamentas buvo išrinktas 1989 m., kada komunistų partija dar buvo aktyvi, ir kaip vienas parlamentas išsireiškė, susideda iš buvusių komunistų ir fašistų. Įdomu, kad ir nauja opozicijos partija, kuri pasivadino save Tautiniu Gelbėjimo Frontu, susideda iš buvusių komunistų ir užkietėjusių nacionalistų. Jie reikalauja, kad B. Jelcinas, jo pavaduotojas J. Gaidaras ir visa vyriausybė atsistatydintų, nes jie sudaro tik "laikiną okupacinę vyriausybę". Ta opozicija siekia įvesti vienos parijos valdomą ekonominę sistemą ir išlaikyti krašte tvarkos ir įstatymų priežiūrą.